ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4029 1/13 ՅՈՒՆԻՍ 1899 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՍԷՖԷՐ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4029

در عليه‌ده غلطه‌ده (آروه‌لك) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշէնեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ 70 »
» » » եռամսեայ 40 »
Օտ[illegible] համար տարեկան 40 Ֆրք
» վեցամսեայ 20 »
[illegible]այի փուլ կ'ընդունուի, 115
100 դրուշի հաշուով:
[illegible]արի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ
ՕՏԱՐ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐԸ

Տալիթա-Կումի եւ Սուրիական Որբանոցը

Երկու Որբանոցներ են ասոնք, երկուքն ալ գերմանական: Առաջինը՝ Տալիթա-Կումին՝ աղջիկներու յատուկ է, յանձնուած գերման Գթութեան Քոյրերու որոնց բացարձակ տեսչուհին է այժմ Շառլոդ Բինձ տիացօնէսը. իսկ երկրորդը որ «Սուրիական Որբանոց» անունը կը կրէ, Շնէլլէր անուն գերման բասթէօրի մը բացարձակ վարչութեան ներքեւ կը գտնուի իբրեւ պատասխանատու Գոլոնեի որբախնամ ընկերութեան մը:

Անցեալ տարի—թերեւս կը յիշեն Արեւելքի ընթերցողները—երբ Երուսաղէմի գերմաններուն վրայ կը գրէի (*), համառօտ ծանօթութիւն մըն ալ տուած էի այս երկու որբանոցներուն վրայ՝ իբրեւ գերման բարեգործական հաստատութեանց ամէնէն հնագոյնները. այսօր հարկ կը համարիմ, պարագաներու բերմամբ, քաղած տեղեկութիւններս հրատարակել նոյն հաստատութեանց մասին՝ ուր պատսպարուած են հիմայ մօտ հարիւրի չափ հայ որբեր երկու սեռէ:

Նախ պէտք է ըսեմ թէ Տալիթա-Կումին՝ որ որբանոց մը ըլլալով հանդերձ կատարեալ դպրոց մըն ալ է, իրեն իբրեւ սկզբունք ընտրած է—կամ թէ այնպէս հաւատացուցած է ամէնուն,—անխտիր ընդունիլ ամէն ազգի ու դաւանութեան պատկանող որբուհիներ, չի դպչիլ անոնց կրօնական զգացումներուն և փոյթ ունենալ միա՛յն և մի՛միայն դաստիարակութեան ծաւալմանը:

Այս հիման ու սկզբան վրայ, իբր թէ կանգուն կը մնայ նաեւ իր հաստատութեան յոբելեանին գրեթէ մատ մը մնացած Սուրիական Որբանոցն ալ՝ Բասթէօր Շնէլլէրի վարչութեան տակ որ քիչ ժամանակուան մէջ մեծաքանակ հարստութեան տէր եղած է՝ ունենալով իբրեւ անձնական սեփականութիւն, Երուսաղէմի մէջ մեծակառոյց շէնքեր և մասնաճիւղ մըն ալ Ռամլէյի և Լիդդայի միջեւ ուր մշակել կու տայ իր հաշուոյն ընդարձակ հողեր:

Ինչպէս Որբանոցներու առթիւ Նախորդ յօդուածի մը մէջ գրեցի, Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը գիտնալով որ այդ Որբանոցներուն մէջ երկսեռ բաւական թուով հայ որբեր կան՝ զանազան քաղաքներէ եկած, և տեղեկանալով որ զուրկ կը գտնուին անոնք Հայ. Առաքելական Եկեղեցւոյ կրօնական դաստիարակութենէն և մայրենի լեզուի ուսուցութենէն, երկու տարի առաջ, 1897 Յունիսին, պաշտօնական մասնաւոր գրերով, իր շնորհակալութիւնները յայտնելով հանդերձ փութացեր էր խնդրել այդ Որբանոցներուն վարիչներէն՝ որ ինչպէս մարդասիրաբար կը խնամեն այդ անոք ու չքաւոր մանկիկները նիւթապէս ու ֆիզիքապէս, նմանապէս նաեւ հոգեպէս ու բարոյապէս ալ խնամել զանոնք՝ իբրեւ հայ տղաք իրենց մայրենի կրօնին ու լեզուին դաստիարակութեամբը, և առ այն պատրաստակամութիւն յայտնած էր Ն. Սրբազնութիւնը մասնաւոր ուսուցիչ մը սահմանելու Ս. Աթոռի միաբանութենէն՝ որոշուած օրերու և ժամերու մէջ դասախօսելու համար անոնց:

Տալիթա-Կումիի տեսչութիւնը, հակառակ իր քարոզած սկզբունքին, բացարձակ կերպով պատասխաներ էր թէ՝ «չէր կրնար ընդունիլ Ն. Սրբազնութեան առաջարկը, թէ իրենց որբանոցի կանոններուն հակառակ էր հայ որբերը դաստիարակել իրենց մայրենի Եկեղեցւոյն կրօնին մէջ՝ վասն զի ուրիշ ազգերու որբերն ալ նոյնը պահանջելով՝ դժուարութեանց պիտի մատնէին որբանոցին վարչութիւնը և թէ հայերէն լեզուի համար մասնաւոր դասատու մը արդէն կարգուած ըլլալով՝ հարկ չէր մնար Ս. Պատրիարքին՝ իր կողմէ ուսուցիչ մը սահմանել»: Այս մերժողական պատասխաններէն յետոյ՝ Տալիթա-Կումիի տեսչուհին բարեհաճեր էր միանգամայն յայտարարել. «Դիտաւորութիւն չունինք բնաւ այդ տղաքը իրենց ազգութենէն հանելու»: Եւ սակայն համեմատել այս յայտարարութիւնը յարգելի տիացօնեսին մերժողական պատասխաններուն հետ, համեմատել իր բռնած հայերէնի դասատուին՝ այն խեղճ Սղերդցի բողոքականին հետ՝ որուն արտասանած հայերէն ողորմելի բառերէն բան մը չեմ կրցած հասկնալ՝ թո՛ղ թէ գիտցածէն. համեմատել այն արգելքին հետ՝ որով խեղճ որբերը կը մերժուին հայ եկեղեցին տեսնելէ և ճամբուն վրայ հայ վարդապետի մը հետ խօսելէ. վերջապէս, համեմատել յիշեալ յայտարարութիւնը այն յանդիմանութեան հետ որով նախատուեցան՝ վեց ամիս առաջ, մեր եկեղեցին պտտելու պատրուակաւ եկած ու ջերմեռանդաբար հաղորդուած ըլլալնուն համար, և չհամոզուիլ՝ թէ Տալիթա-Կումիի այդ որբուհիները ալ մեր ազգին համար մեռեալ Տալիթաներ են առանց Կումիի, մեզի համար գէթ անբացատրելի է:

Գալով Սուրիական Որբանոցին տեսչութեան, Բասթէօր Շնէլլէր չէր ուզած ի[illegible] պատասխանել Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկութեան, այլ Գոլոնեի ձեռնհաս վարչութեան դիմելու հարկը զգալով յաջողեր էր բերել տալ այն տեղէն վճռական պատասխանը՝ թէ «Գոլոնեի Որբախնամ Ընկերութիւնը իր գոհունակութիւնը յայտնելով հանդերձ կը ծանուցանէ միանգամ ընդ միշտ թէ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքին առաջարկները գործադրելու բնաւ դիտաւորութիւն չունի»:

Գոլոնեի Որբախնամ Ընկերութիւնը հետեւեալ հինգ փաստերուն վրայ հիմնած էր իր մերժողական պատասխանը՝

Ա.—Թէ որբեր խնամելու համար՝ բարերարներու կողմէ իրենց Ընկերութեան եղած նիւթական օգնութիւնները պայման ունին նոյն որբերը դաստիարակելու բողոքական գերմաններու դաստիարակութեան կանոններուն համաձայն:

Բ.—Թէ Գերման դաստիարակութիւնը իր բացորոշ ու գաղափարական ուղղութեան կողմէ խիստ տարբեր է Հայ. Եկեղեցւոյ ուղղութենէն:

Գ.—Թէ ընդունելով Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկները՝ գերման դաստիարակութեան հակառակ կանոններ սորվեցուցած պիտի ըլլան այդ որբերուն:

Դ.—Թէ հայ որբերը իրարու հետ հայերէն խօսելով՝ արդէն չպիտի մոռնան իրենց մայրենի լեզուն՝ ըստ որում օտար լեզու մը արգելք չըլլար այդ բանին:

Ե.—Եւ վերջապէս, թէ բողոքականներու խղճի ազատութեան համաձայն՝ այդ որբերու ընտրութեանը պիտի թողուի ապագային, երբ կատարեալ դաստիարակութիւն ստանալով իրենց անձերուն տէր ըլլան, յարիլ իրենց ուզած կրօնքին:

Գոլոնեի Որբախնամ Ընկերութեան կողմէ ցոյց տրուած վերոգրեալ փաստերը շատ բացայայտ են և հարկ չեն թողուր մեր վրայ հաստատելու թէ հայ որբերը Երուսաղէմի այդ հաստատութեան մէջ, տեսականապէս դադրած են հայ ըլլալէ: Եղան տղաքներ՝ որ չկրնալով դիմանալ այն մարմնական աշխատանքներուն որոնց կ'ենթարկուէին, յաջողեցան թուղթեր հասցնել իրենց մերձաւոր ազգականներուն որոնք նիւթական մեծ դժուարութեամբ եկան Երուսաղէմ և մեծ դժուարութեամբ նաեւ քաշեցին առին նոյն տղաքը յիշեալ Որբանոցէն և Ս. Աթոռին կողմէ վրանին կօշկելով և ճամբու ծախք վճարուելով ուղարկուեցան իրենց տեղերը: Աչքովս տեսայ, մենք ալ տեսանք այդ խեղճ որբուկները, որք ըլլալէ աւելի թշուառ, չքաւոր ըլլալէ աւելի աղեկտուր վիճակի մէջ՝ սեւցած, պարտասած, նիհարցած. երեսնին, ձեռքերնին, ոտքերնին՝ քարէ, փայտէ, կիրէ, ցեխէ աղտոտած, և որոնք ժպիտ մը ունեցան իրենց մանկական անմեղ դէմքերնուն վրայ, երբ իրենց սիրելիներուն քովիկը գտնուեցան:

Իրաց այս վիճակը անշուշտ տեղեկագրած է Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը և Պատրիարքարանը ի հարկէ ազգը միջոցներ ձեռք առած է այստեղի որբերուն սոյն տարապայման կացութեան մասին:

Որքան ուրախութեամբ կը լեցուինք և օրհնութեամբ կ'արտասանենք անունը մեր բարեխնամ Վեհափառ Սուլթանին որ Իր բարձր հովանաւորութեան ներքեւ բացուած Համազգային Անկելանոցին մէջ ուր ամէն ազգէ ու դաւանութենէ անկեալներ կան ու կը խնամուին և ուր ամէն ազգի ու դաւանութեան համար անխտիր կան նաեւ, շնորհիւ Ն. Վեհափառութեան, աղօթարաններ որոնց մէջ իւրաքանչիւր ոք՝ իր դաւանած կրօնքին համաձայն կ'աղօթէ իր հոգեւոր պաշտօնէին մաղթանքներովը, աղօթելով միանգամայն վասն երկարութեան թանկագին կենաց և արեւշատութեան Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Կայսեր:

Երուսաղէմ

Վ. ՐՈՅՐ

(*) Արեւելք թիւ 3885:

ՊԶՏԻԿ ՆՕԹԵՐ

ՀԱՑ ՈՒ ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ

Եղբայրակցի սրտագին ողջոյնս ղրկած եմ ես Շամտանճեանին իր Մասիսին համար որ մեծ էր ատեն մը, և մեծ նորէն:

Այս երիտասարդ հրատարակիչը ամուր արձակ մը ունի՝ որուն մէջ են պառողջ գաղափարները կոփեց ցարդ. Շամտանճեան հաստատ միտք մըն է:

Բայց Մասիսի խմբագրապետը հրամանական (dogmatique) ոգի մը ունի, որ յաճախ լաւ առաջնորդ մը չըլլար իր յօդուածներուն հաւաքաբանական ճշգրտութեանը:

Կարդացի զոր օրինակ իր «Հայ կղերը» ու չկրցայ հետեւիլ իր խորհրդածութեան երբ կ'ըսէ թէ մեր կրօնաւորները իրենց քարոզներով «ներշնչած են մեր ժողովուրդին այն տեսակ գաղափարներ, որոնցմով անիկա սկսած է անդենական կեանքի հաճոյքներով, վայելքներով, յաջողութիւններով գրաւիլ, և անհոգութեամբ վարուիլ հանդէպ աշխարհային կեանքի իրողութիւններուն:»

Եթէ հայ կղերը կաղապար մը տուած ըլլար հայ ժողովուրդին գիտակցութեան, ես անիկա հոգեւոր ոյժի մը ապացոյցը պիտի համարէի նորէն: Բայց մեր կրօնականները ո՛չ և է դրոշմ չեն կրցած տալ մեր խիղճերուն, վասն զի հայ կղերականութիւնը ինք զուրկ է շնորհական հաւաքական գիտակցութենէ մը որ արդէն վտանգ մը պիտի ծնէր մեր մէջ՝ կղերամոլութիւնը:

Անշուշտ մեր քարոզիչները շատ քարոզ խօսած են մեզի, ու անոնք իրենց գաւազանները վեր երկինք բարձրացուցած են միշտ, փոխանակ երբեմն գետնին ալ կռթնցնելու զանոնք. բայց Հայը իր եկեղեցիին սերտիւ յարելով հանդերձ իր շուկան երբեք չէ ձգած բնաւ:

Հայերը էապէս աշխատական ժողովուրդ՝ արդէն շատ ամուլ դաշտ մը կը ձեւացնեն միստիքականութեան զգայնիկ տունկին համար:

Մեր ցեղին բոլոր տարեգրութեանց մէջ հետք մը չկայ ԺԴ դարու Լիւսիֆէրեան կամ Թիւպիրէնեան կրօնային խօթամիտ յափշտակութեանց: Հայը ո՛չ մուժիկի մը պէս կրօնամոլ է, և ոչ Նօռմանի պէս պաշտամոլ:

Մեր հասարակութիւնը գերբնականին ու բնազանցականին համար այնքան գաղջ ճաշակ մը ունի՝ որ, երբ մտքին տեղ չընելիք ճառեր կարդաս իրեն՝ կը պատասխանէ քեզի. «Քարոզ մտիկ չեմ կրնար ընել»:

Մեր եկեղեցիին մէջ դրական իրերու դէմ այնքան քիչ հակակրութիւն կայ որ «Տէր ողորմեա»ի ատեն ժողովուրդը դպիրներուն ձայնակցելով՝ «Մերոյ գործոց յաջողութիւն» կը խնդրէ: Ու դիտեցէք, այդ խնդիրքին, ձայները միշտ քիչ մը աւելի բարձր պիտի ըլլան:

ԱՆՑՈՐԴ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԴԷՊՔԵՐԸ ԿԸ ԳԼՈՐԻՆ

ԲԱՐԻԶ, 8 յունիս.

Պատմական շաբաթը ապրեցանք:

Մարշան Բարիզ հասաւ: Տրէյֆիւսի դատը պիտի վերաքննուի: Տէրուլէտ ու Հապէր ազատ արձակուեցան:

Երկու-երեք տարի առաջ, Մարշան անուն զինուորական մը պաշտօն ընդունած էր Ֆրանսական կառավարութենէն՝ Ափրիկէի մէջ պզտիկ շրջագայութիւն մը ընել, քիչ մը տաք օդ ծծել, մէկ քանի հատ թիթեռնիկներ բռնել անապատին մէջ: Մարշան 100-150 հատ խափշիկ ընկերներով ճամբայ ելաւ: Պտտեցաւ, պըտըտեցաւ, ու օր մըն ալ ինքզինքը Ֆաշօտա կոչուած խեղճուկրակ ովասիսը գտաւ: Յոգնած էր: Հոս կենանք քանի մը օր, ըսաւ իր ընկերներուն: Ու իր դրօշակը զոր հետը կը պտտցնէր, անկեց Ֆաշօտայի մէկ անկիւնը: Առտու մը եկան իրեն ըսին որ հորիզոնին վրայ ահագին բազմութիւն մը կ'երեւայ: Հեռուէն վառօդի հոտեր կու գային: Ո՞վ են: Մարշան իրար կ'անցնի: Ո՞վ կրնայ մինչեւ այդ հեռու անապատները գալ: Բազմութիւնը կը մօտենայ: Անգլօ-եգիպտական կանոնաւոր բանակն է որ տարիներէ ի վեր միտքը դրած էր մինչեւ Ֆաշօտա երթալ ու հոն հաստատուիլ: Մարշան որ ո և է պաշտօն չունէր Ֆաշօտան գրաւելու, շատ լաւ ընդունեց եգիպտական բանակը: Քիչնէրի, որ բանակին գլուխն էր, շատ մը կանանչեղէններ, աղցաններ ղրկեց: Քաղաքակրթութիւնը անապատին մէջ ալ յարգելի է: Քիչնէր ալ շամբանեա ղրկեց Մարշանի: Ու ան իրիկունը աղուոր քէյֆ մը ըրին Մարշան ու Քիչնէր՝ Ֆաշօտայի շրջակայքը, Ափրիկէի անապատներուն մէջ:

Անցեալ շաբթու Մարշան հրաման ընդունեցաւ որ վերադառնայ: Չորս հինգ օր առաջ հոս հասաւ: Բաղդ ունէր այդ մարդը: Տարւոյն մէկ ուրիշ եղանակին, անձայն անշշուկ պիտի գար ու երթար: Տրէյֆիւսի խնդրին օրով հասաւ, այսինքն ճիշդ այն միջոցին ուր մէկ քանի թերթեր բանակը կը նախատեն: Ամենամեծ հերոսի տրուելիք պատիւը ըրին իրեն: Ժողովուրդը,—բայց ոչ աշխատաւոր մասը որ ժամանակ չունի այս տեսակ բաներով զբաղելու,—բան գործ չունեցողները ամբողջ, օրն ու գիշերը փողոցները պտտեցան «Կեցցէ՛ Մարշան» պոռալով: Մարշան ասանկ պատիւ ինք ալ չէր սպասեր:

Բայց է՛ն կարեւորը այդ շաբթուան դէպքերուն Տրէյֆիւսի դատն էր: Գիտէք ամէնքնիդ ալ թէ ի՛նչ է այս նշանաւոր դատը, որ տարիներ տեւեց ու դեռ կարծեմ ամիսներով ալ պիտի ապրի:

Դատական սխալ մը, դատավարական սխալներ, դատապարտել տուած էին Տրէյֆիւս անուն հարիւրապետը: Մինչեւ հոդ, նոյն իսկ այս անկանոնութեան մէջ, արտաքոյ կարգի բան մը չեմ տեսներ. Մարդ անսխալական չէ:

Տրէյֆիւսի ընտանիքը որ առջի օրէն կատարելապէս համոզուած էր հարիւրապետին անմեղութեան, փնտռտուքներ ըրաւ, ու վերջապէս գտաւ սխալները, որոնց վրայ հիմնուելով դատապարտուած էր Տրէյֆիւս: Անմիջապէս թերթերը իրար անցան: Լո՛յս, լո՛յս:

Այս ատենները Ֆրանսական կառավարութեան գլուխն էր Մէլին: Տարիքոտ, ճերմակ մազերով, խելքը գլուխը մէկը կ'երեւար: Ամէն մարդ տրամադիր էր իրեն հաւատալու: Այն օրը հարցապնդում մը եղաւ խորհրդարանին մէջ. հանդարտութեամբ բեմը ելաւ, երդուընցաւ, աղօթեց, երկինք երկիր իրար խառնեց ու համոզեց թէ Տրէյֆիւս «արդարապէս ու կանոնաւորապէս դատապարտուած էր»: Իրեն հետ բերած էր պատերազմական նախարարը Պիյեօ, որ իր կարգին երեսը խաչ հանեց, պատիւս վրայ կ'երդնում, գլխուս վրայ կ'երդնում, ըսաւ. աղէկ մը նայեցայ Տրէյֆիւսի թուղթերը, աւելցուց, բոլոր թուղթերը, ամէն բան կանոնաւոր կերպով անցած է ու «արդարապէս ու կանոնաւորապէս»:

Հոս է, ինծի համար էն աղտոտ կէտը: Չի կրնալ ըլլալ որ Մէլին կատարելապէս համոզուած էր ըսածին: Բայց բովանդակ աշխարհք հաւատաց ծերունի նախարարապետին: Պահպանողական թերթերը այն ատեն հարուածել սկսան իրենց կարծիքէն չեղողները: Ու կռիւը սկսաւ: Մէլինի սուտը իր ազդեցութիւնը ըրած էր: Երկիրը իրեն կը հաւատար ու չէր ուզեր որ նախարարներու խօսքը կասկածի տակ մնար:

Բայց խնդիրը հոս չէր վերջանար: Մէլինի կը յաջորդէր Պրիսոն, իր հետ առնելով սոսկալի հակա-տրէյֆիւսեան Գավանեաքը իբր պատերազմական նախարար: Գավանեաք բարձրաձայն կ'ըսէր թէ իր նախարար եղած օրը կատարեալ ապացոյցներ պիտի բերէր ժողովուրդին՝ Տրէյֆիւսի մատնիչութեան վրայ: Ամէն մարդ անոր գալուստին կը սպասէր: Հռչակաւոր օրը հասաւ: Գավանեաք բեմը ցատկեց: Խօսեցաւ, նամակներ մէջ բերաւ, գլխաւորաբար հատ մը, ուր բացէ ի բաց գրուած էր թէ Տրէյֆիւս մատնիչ է: Ալ Խորհրդարանը չդիմացաւ: Ծափեր, ծափեր: Դափնիներ բերէք, դափնիներ Գավանեաքի: Միաձայն քուէով Գավանեաքի ճառը Ֆրանսայի էն պզտիկ գիւղին պատերուն վրայ անգամ փակցուեցաւ:

Ա՛լ լմնցած կը կարծէինք:

Բայց Տրէյֆիւսի պաշտպան թերթերը ջանացին ապացուցանել թէ Գավանեաքի մէջ բերած թուղթը կեղծուած էր:

Գավանեաքի սիրտը վախ մտաւ: Կարդացած նամակին, որ ջախջախիչ փաստ մըն էր Տրէյֆիւսի դէմ, ուրկէ գալը փնտռեց, ու ի՛նչ գտաւ: Կեղծ ըլլալը: Հանրի հազարապետին խարդախածն էր: Հանրի կը բանտուէր ու նոյն իրիկունը կը մեռցնէր ինքզինքը:

Բայց այս բաները կարծեմ դուք ինծի չափ գիտէք: Կարդացիք օրը օրին թերթերուն մէջ լուրերը, դատին առած հնձառատ դարձուածքները: Ինչ որ չէք գիտեր՝ Բարիզի լրագրութեան աղտոտութիւնն է: Առէք տեղական Տրէյֆիւսեան թերթ մը: Առաջին բառէն մինչեւ վերջինը նախատինք է, ասոր անոր դէմ, նախարարներու, զօրավարներու, բանակին դէմ: Իրենց համար Տրէյֆիւսեան դատին պատճառը շատ հեռուները փնտռելու է: Մինչեւ Նոյ նահապետին տապանը գացողներ կան: Բողոքականութիւնը, հրէութիւնն իրար խառնողներ ալ կան: Նախատինքներու թերթերն են անոնք: Առէք հակատրէյֆիւսեան թերթ մը, ու նոյն նախատինքները առաջիններուն դէմ: Հազար ու մէկ ապացոյցներ կան, կ'ըսեն, Տրէյֆիւսի յանցաւոր ըլլալը ապացուցանող: Բոլոր աշխարհքի դէմ կը բողոքեն անոնք. ով որ համարձակութիւն ունենայ խորհելու թէ կարելի է սխալ մը սպրդած է դատավարութեան մէջ, հրեայ է անիկայ, դաւաճան օտարական մը, կաշառուած անձ մը, որովհետեւ իրենց համար Տրէյֆիւսեան խնդիրը կը ծագի գերմանացի հրեաներու դրամէն, ու կ'ապրի անոնց դրամով. ով որ յօդուած մը գրէ Տրէյֆիւսի նպաստաւոր, կաշառուած մըն է, մատնիչ մըն է:

Ի՞նչ խորհի ժողովուրդը: Երկու կողմին ձայները մտիկ չկրնար ընել, մէկին կամ միւսին պէտք է հաւատայ: Ու այսպէս այս սոսկալի լրագրութիւնը կը խռովէ հանրութեան խղճմտանքը:

Այս լրագրութենէն, միտքերու տարտամ վիճակէն, յուզումներէն ու մասնաւորներու կիրքերէն դատելով շատեր, օտարականներ ասոնք, կը վճռեն Ֆրանսայի անկումը, այլասերումը:

Ո՛չ Տրէյֆիւսի ապօրէն կամ օրինաւոր դատը, ո՛չ ալ Ժան տ'Արք-Տէրուլէտի անպարտ արձակուիլը, Մարշանի գալուստը, ոչ ինչ ասոնցմէ սակայն կրնան Ֆրանսան պզտիկցնել: Նոյն Ֆրանսան չէ՞ որ Տրէյֆիւսի վճիռը բեկանեց. իր ժողովուրդին օրէնսդիրները չէ՞ որ առանց կիրքի, առանց բուռնութեան, խղճի ու հոգիի հանդարտութեամբ դատեցին, կշռեցին ու վճռեցին: Մխիթարանք մըն է լրագրութեան քով արդար դատաւորներ գտնելը:

ՊՕՂՈՍ ՔՕԼՕԼԵԱՆ

ՏԻԳՐԻՍԻ ԱՓԵՐԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՀԱԿԱՊԱՏԿԵՐ ՏԵՍԱՐԱՆ

Տիարպէքիրի պարիսպներէն ներս տիրող շոգէն, տաղէն ու տաքէն թուլցած, հեւլած, կիրակի օր մը, քաղաքի «Լեռնդանէն» դուրս կ'ելլեմ, քիչ մը մաքուր օդ ծծելու և կազդուրուելու համար: Տիարպէքիրցիներուն զուարճութեան և զբօսանքի լաւագոյն տեղերը՝ ընդհանրապէս Տիգրիսի ափերն են: Բնութեան սիրահար քաղքցիներ, հոն կ'երթան բնութիւնը դիտելու և իրենց պտոյտի ժամերը անցընելու համար: Ուրիշներուն հետեւելով ես ալ քայլերս ուշիկ ուշիկ կ'ուղղեմ դէպի այդ կողմերը:

Իրիկուան դէմ է, ժամը տասնին մօտ: Արեւը արդէն թալկած, երթալով կը ցածնայ, կը խոնարհի դէպ արեւմուտքի հորիզոնը: Քաղաքին հնադարեան հսկայ պարիսպները, թանձր ու սեւ շուք մը տարածեր ու փռեր են Տիգրիսի ու անոր աւազուտ ափերուն վրայ: Իրիկուան բարակ հովը վերէն կը շվշվայ, մեղմիկ կերպով կը խաղայ ու կը խաղցնէ ծառերուն թուփն ու տերեւը, օրուան տապէն ու արեւէն թառամած բոյսերուն գլխիկները: Բնութիւնը գեղեցիկ է հոս, մանաւանդ գեղածիծաղ գարնան այս հով ու զով ժամերուն մէջ: Տիգրիսի աջ եզերքը բռնող կանանչազարդ պարտէզները, ու վերէն, հիւսիսի կողմէն, դալարաւէտ գոգաւոր, ընդարձակ հովիտին համայնապատկերը, շատ սիրուն ու շատ ալ հաճելի տեսարաններ կը պարզեն դիտողի աչքին: Տիգրիսը, հոս, հեզասահ ընթացքով կ'անցնի, կշտերուն փոշերը քերելով, փշփշելով ուշիկ ուշիկ:

Պարտէզներու մէջ, մարգերու և դալարաւէտ մարմանդներու վրայ, հոս հոն, խումբ խումբ տարածուած են զանազան դասակարգի մարդեր, որոնց առջեւ շարուած կը տեսնուին մեծ ու պզտիկ շիշեր, Տիարպէքիրի գոյնզգոյն համբաւաւոր օղիներով լեցուն: Կը խմեն, կը խմցնեն իրարու, արեւելեան սիրուն եղանակներով խաղեր կանչելով: Օղիի թունալից շոգին տիրեր է միտքերուն. ուրախութիւնը անցած է չափաւորի սահմանէն. խմողներուն ձայները, աղաղակները օդը կը թնդացնեն:

Պարտէզներէն վեր, ժայռերուն վրայ, քով քովի շարուած են ուրիշ բազմութիւններ, ասոնք խմողներէն, կանչողներէն չեն, պտտողներուն համեստ դասակարգէն են, եկած են պարզապէս բնութեան սիրուն տեսարանները դիտելու և մաքուր օդ ծծելու, ինչ որ զովելին է և օգտակարագոյնը: Ծառերու տակ, արտերու մէջ, հոս ու հոն լեցուած խումբերով պատանիներ, մեծ ու պզտիկ ճիժ-բժեր ալ կան, որ կը ցատկեն, կը վազեն, ու կը խաղան տեղական զանազան տեսակ խաղերով: Մարդ ու բնութիւն իրար խառնուած՝ կը խայտան, կը ցնծան իրարմով:

* * *

Օրպատ է, արեւը մարը մտնելու մօտ: Կը թողում Տիգրիսի գեղազուարճ տեսարանները ու զբօսավայրերուն բազմութիւնները իրենց միօրինակ կացութեան մէջ և տուն վերադառնալու համար կը յառաջանամ դէպի մեր գերեզմանոցը, ուր անակնկալ տխուր տեսարան մը կը պարզուի աչքիս,—հին ու մին ցնցոտիներով խումբ մը գեղջուկներ սեւով պատած դագաղ մը կը բերեն յամրաքայլ. դագաղին առջեւէն կու գայ ծերուկ տէրտէր մը, իր ընկերներուն պէս ինքն ալ գեղջուկ: Այս հանդիպումը տխուր տպաւորութեան մը տակ կը թողու զիս. կը յառաջանամ դէպի դագաղը: Թաղման արարողութենէն վերջ, քանի մը հետաքրքիր հարցումներով կը ճանչնամ տարաբաղդ հանգուցեալը:

Խիանի գեղերէն էր ան, քսանըհինգ տարեկան Արէն անունով երիտասարդ մը: Տարիներ առաջ, Արէնին ծնողքը բարեկեցիկ վիճակ մը ունէր, բայց վերջէն բաղդին անյաջող բերմունքով աղքատութիւնը շրջապատեց այս ընտանիքը: Հինգ տարի առաջ տարափոխիկ հիւանդութեամբ մեռան Արէնին հայրն ու մայրը: Ինքը ուրիշ մարդ չունէր ո՛չ քոյր, ո՛չ եղբայր և ո՛չ մօտաւոր ազգական. մինակ մնացեր էր, ու մինակ կ'ապրէր: Տուն տեղ դնելու, ընտանիք կազմելու համար խորհեցաւ ամուսնանալ, արդէն հօրը կենդանութեան ատենէն նշանուած էր իրենց գեղէն Զարէ անուն խոշոր ու գեղեցիկ աղջկան մը հետ: Խեղճը, հինգ-վեց հարիւր ղրուշի պէտք ունէր, «ղալան» տալու համար. տեսաւ որ չի յաջողեր, ատեն մըն ալ յետաձգեց ամուսնութեան խորհուրդը: Անցեալ տարի աները իրեն ըսած էր. «Նշանածդ կը տանիս տար, եթէ ոչ՝ ուրիշին կու տամ»: Արդէն երկու քարի մէջ մնացեր էր, ի՛նչ ընելիքը չէր գիտեր, նշանածը թողել՝ չէր ըլլար, հոգիին չափ կը սիրէր ու փոխադարձաբար կը սիրուէր. բերել՝ դրամ չ'ունէր «ղալան» տալու: Քանի մը բարեկամներ խորհուրդ տուին իրեն որ տեղացի վաշխառուներէն մէկին դիմէ. Արէն պարտք ընելու սորված չէր, բայց ստիպուած էր: Վերջապէս դիմեց վաշխառուի մը, հօրը կալուածներէն մնացած երկու արտերը գրաւ դրաւ և չորս հարիւր դահեկան պարտքով առաւ ծանր ծանր տոկոսներով: Այդ դրամով ամուսնացաւ իր սիրած աղջկանը հետ. Զարէն ու Արէն հասան իրենց բաղձանքին. կը սիրէին զիրար և հոգի կու տային իրարու վրայ մինակ ցաւ մը ունէին, որով գիշեր ցերեկ կը հալէին ու կը մաշէին, այն էր իրենց պարտքին վճարումը. լեռան մը չափ ծանրութիւն ունէր կռնակնուն վրայ: Տոկոսը երթալով կը բարդուէր, պարտքը կը կրկնապատկուէր, այնպէս որ եթէ գրաւ դրուած արտերն ալ տային՝ չէին խալըսեր: Արէն տասը ամիս մինակ մնացեր էր իր սիրական Զարէին մօտ. եկած էր հոս, Տիարպէքիր, բանելու դատելու և իր պարտքը վճարելու համար: Խեղճ ու կրակ վիճակ մը ունէր այս դժբաղդը Տիարպէքիրի մէջ. իր բերնէն կը կտրէր, ինքզինքը անխնամ կը պահէր, որպէս զի օր առաջ կարողանայ վերադառնալ իր սիրեցեալ կնոջը մօտ: Ամբողջ տարի մըն էր կ'աշխատէր, մէկ կողմէն կը ղրկէր իր տունը, միւս կողմէն կը ղրկէր պարտքին տոկոսը. դեռ տարի մըն ալ պէտք էր աշխատէր որ կարողանար պարտքը մաքրել, սակայն առանց սրտին այս փափաքին հասնելու՝ հիւանդանալով, անծանօթ անկիւններու մէջ փչեց իր վերջին շունչը: Սեւ սուգերու, դառն կսկիծներու մէջ թողուց իր միակ սիրելին, դժբաղդ Զարէն:

Տիարպէքիր Մ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Լոնշանի մեծ ձիարշաւին վրայ, զոր հեռագիրը ծանոյց, կիրակի օրուան թուականով հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդուին Բարիզէ.

Լոնշանի մէջ ահագին բազմութիւն կար: Ծանուցուած միջոցները ձեռք առնուած էին: Շատ մը ընկերվարականներ՝ իրենց լամբակին վրայ կարմիր վարդերով կեցած էին ձիարշաւարանին շուրջը, ուր կար ընտրեալ բազմութիւն մը, Խորհրդարանի անդամներ և ընկերվարական երեսփոխանները ամբողջովին։ Նախագահական բեմին վրայ կային նախարարները ու դեսպանական մարմինը։ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէ Ելիզէի պալատէն Լոնշան գնաց երկու կարգի վրայ կեցած ոստիկան-զինուորներու և տրակոններու մէջտեղէն անցնելով։ Ժողովուրդը զայն ողջունեց «Կեցցէ՛ Լուպէ», «Կեցցէ Հանրապետութիւնը» գոչելով։ Այդ միջոցին «Կեցցէ՛ բանակը» և «Անկցի Զոլա» ձայներ ալ իմացուեցան։ Պ. Լուպէ երբ նախագահական բեմին մօտեցաւ «Կեցցէ՛ Լուպէ», «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը» աղաղակներով ողջունուեցաւ։ Քանի մը հրմշտուքներէ զատ ուրիշ դէպք չպատահեցաւ։ Անձ մը անսպասելի աղաղակ մը արձակած ըլլալով անմիջապէս ձերբակալուեցաւ։ Քանի մը հոգի ալ չուզելով իրենց կեցած տեղէն հեռանալ ձերբակալուեցան։ Ձիարշաւին Ա. Բ. ու Գ. մրցանակները շահող ձիերուն ամէնքն ալ ֆրանսական են։

Պ. Լուպէ երբ Ելիզէ կը վերադառնար նորէն համակրական եռանդագին ցոյցեր եղան։ Ամբոխը խզեց ոստիկաններու կազմած շղթան և թաշկինակներ ու գլխարկներ շարժելով անընդհատ գոչեց. «Կեցցէ՛ Լուպէ», «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը», «Կեցցէ՛ Բիքառ», «Կեցցէ՛ բանակը»։ Երեք ոստիկան վիրաւորուեցան ցուցարարներ ձերբակալելու ատեն։ Նախարարներուն ալ համակրական ջերմագին ցոյցեր եղան, մանաւանդ պատերազմական ու արտաքին գործոց նախարարներուն։ Ամբոխը պաշարեց նախարարներուն վերջին կառքը գոչելով «Անկցի՛ Րոշֆոռ», «Կեցցէ՛ Տէլքասէ», «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը», «Սատկի՛ Տէռուլէտ»։ Ձերբակալուածներուն մէջ ութ հոգի միայն վար գրուեցան։ Պ. Լուպէ առանց միջադէպի Ելիզէ դարձաւ։

Ձիարշաւէն ետքը կռիւ մը տեղի ունեցաւ Սանտընովիլ Պարկին մէջ։ Իրեղէնները խորտակուեցան և քանի մը հոգի վիրաւորուեցան։ Ընկերվարականներու խումբ մը գիշերը հաստատութեան մը առջեւէն անցնելուն անոր ապակիները կոտրեց։ Հազարաւոր անձեր բիրկուած դէպի Շանզէլիզէ գացին Ելիզէի պալատը դիմելով և համակրական ցոյցեր ըրին Պ. Լուպէի համար. բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք։ Շատ մարդ ձերբակալուեցաւ։ Գիշերը կռիւ մը ծագեցաւ Էնթրանզիժանի խմբագրատան առջեւ։ Քանի մը լրագրապետներ խոշտանգուեցան։ Ուրիշ հեռագիր մը նայելով Պ. Լուպէ Լոնշանէն մեկնելէն ետքը քանի մը ընկերվարականներ ցոյցեր փորձեր, բայց շուտով զսպուեր են։

—Մաթէնի Լոնտոնի թղթակիցը կը գրէ թէ Էսթերհազիի դէմ բացուած քննութեան առթիւ ուզեր է գիտնալ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը Էսթերհազին պիտի յանձնէ՞ Ֆրանսայի։ Թղթակիցը իրաւասու աղբիւրէ տեղեկութիւն առեր է թէ վտարումի պահանջում մը բնաւ պիտի չյաջողի։ Մէկ պարագայի մէջ միայն Անգլիոյ կառավարութիւնը վտարման պիտի հաւանի այն է թէ երբ Էսթերհազիի եղբօրորդիին կողմէ իրեն դէմ բացուած խարդախութեան համար եղած ըլլայ։ Այդ պարագային մէջ ալ, ինչպէս Արթոնի համար եղաւ, նախապէս Անգլիոյ ու Ֆրանսայի կառավարութիւններուն միջեւ համաձայնութիւն պիտի գոյանայ թէ Տրէյֆիւսի գործին համար Էսթերհազի դատաստանի պիտի չենթարկուի։ Անգլիոյ օրէնքին համաձայն վտարումներու գործին մէջ ոճրին կամ յանցանքին բնութիւնը նկատողութեան չառնուիր, այլ ոճրագործին կամ յանցաւորին հետապնդած նպատակը։ Ուստի Էսթերհազի եթէ ֆրանսական կառավարութեան կողմէ պահանջուի պաշտօնաթուղթեր գողցած կամ խարդախութիւններ ըրած ըլլալուն համար, անգլիական իշխանութիւնները ո՛չ գողութիւնը նկատողութեան պիտի առնեն և ոչ ալ խարդախութիւնը, այլ նկատելով որ պաշտօնաթուղթը բոլորովին քաղաքական բնութիւն մը ունի, որովհետեւ լրտեսութեան գործի մը կը վերաբերի, պիտի մերժեն վտարման պահանջումը։

—Էսթերհազի որ Մաթէնի Լոնտոնի թղթակցին յայտարարած էր թէ ինք գրած է նշանաւոր պորտերօն, իր այդ խոստովանութիւնը գրաւոր կերպով հաղորդած է Մաթէնի որ ձեռագրին պատճէնը հրատարակած է նոյնութեամբ։

— Ֆոռ-տը-Ֆռանսէն կը հեռագրեն յունիս 7 թուականով.

Երբ Կոեյանս շոգենաւը հասաւ Սատանայի կղզիին բացերը, Տրէյֆիւս եղերքը կեցած և իր պահապաններէն շրջապատուած կը սպասէր։ Շոգենաւը անմիջապէս մակոյկ մը իջեցուց և նաւային թնդանօթաձիգներու հրամանատարը որ կառավարութեան կողմէ յանձնարարութիւն ունէր պաշտօնապէս ծանուցանել բանտարկեալին թէ իր դատը նորէն պիտի տեսնուի, անմիջապէս ցամաք ելաւ իր պաշտօնը գործադրելու։ Տրէյֆիւս շատ կը ջանար ինքզինքը չկորսնցնելու և հանդարտ կենալու, սակայն բուռն յուզում մը ունեցաւ և դէմքը այլափոխուեցաւ ուրախութենէն։ Տրէյֆիւս բնաւ հիւանդ չէ, ինչպէս լուր եղած էր, բայց շատ յոգնած կ'երեւայ կլիմային խստութենէն, որուն չէ կրցած վարժուիլ։

—Քայէնի մէջ շատ մը անձեր ուզեր են տեսակցիլ Տրէյֆիւսի հետ, բայց կարելի չէ եղեր, որովհետեւ չորս ոստիկան-զինուորներ՝ հարիւրապետի մը հրամանատարութեամբ խիստ հսկողութիւն կը կատարեն անոր վրայ։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ.—Լա Հէյէն կիրակի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ 1874ի Պրիւքսէլի Դեսպանախորհուրդին համար կազմուած յանձնաժողովը ընդուներ է Բ. Գ. և Ե. յօդուածները. իսկ Դ. յօդուածը վերցուցեր է։ Անգլիական պատուիրակ կիսաբաժնի զօրավար Սըր Ճօն Արտակ յայտարարեր է թէ Անգլիա չի կրնար ստորագրել Պրիւքսէլի դեսպանախորհուրդին արդիւնք եղած պայմանագրութիւն մը, բայց պատերազմի ատենի համար խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին որոշումներուն համաձայն հրահանգներ պիտի տայ իր բանակներուն։ Ռուսական պատուիրակ Պ. Մարթէնս որ յանձնաժողովին նախագահն է, յայտարարեր է թէ չուզեր որ տէրութիւնները այդ տեսակ պայմանագրութիւն մը ստորագրեն, բայց թէ յանձն կ'առնէ խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին որոշումը գործադրել՝ պատերազմի գացող զինուորներուն տրուելիք հրահանգներուն նկատմամբ։ Սըր Ճօն Արտակ պատասխաներ է իր անձնական կարծիքը յայտնելով և ըսեր է թէ իր կառավարութենէն հրահանգ պիտի ուզէ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Հավաս գործակալութիւնը Պլէօմֆօնթէյնի բանակցութեան վրայ հետեւեալ հեռագիրը հաղորդած է Բրէթորիայէն յունիս 7 թուականով.

Պլէօմֆօնթէյնի բանակցութիւնը աւարտեցաւ։ Անգլիական պատուիրակը խօսեցաւ քուէարկութեան իրաւունքին վրայ. իսկ Թրանսվալի նախագահը քուէարկութեան իրաւունքին և Սուազիլանտը Թրանսվալի Հանրապետութեան միացնելու, Տոքդ. Ճէյմսընի արշաւանքին պատճառով կողմէ դրամական հատուցում մը ընելու խնդրոյն և երկու երկիրներուն միջեւ եղած վէճերը իրաւարարութեամբ կարգադրելու սկզբունքին վրայ։ Անգլիական պատուիրակը չխօսեց Սուազիլանտի խնդրին վրայ, Տոքդ. Ճէյմսընի դրամական հատուցման համար ըսաւ թէ անգլիական կառավարութենէն հեռագիր մը գալու վրայ է որ այդ խնդրին համար իրաւարարութիւն կ'առաջարկէ։ Անգլիոյ ներկայացուցիչը քուէարկութեան իրաւունքին համար սա առաջարկութիւնը ըրեր է. —1. Այդ իրաւունքը ձեռք բերելու համար Թրանսվալ բնակած ըլլալու պայմանաժամը հինգ տարի ըլլայ. 2 Թրանսվալցիութիւնը ընդունելու երդման ձեւը փոխուի. 3. Նոր ժողովուրդը արդար թուով մը ներկայացուցիչներ ունենայ Թրանսվալի Խորհըրդարանին մէջ. 4. երբ անհատ մը Թրանսվալի ազգայնութիւնը ընդունի, քուէարկութեան կատարեալ իրաւունք ունենայ։ Նախագահ Քրիւկէր ընդհակառակը առաջարկեր է, 1. Թրանսվալի ազգայնութիւնը ընդունելու համար երկրին մէջ բնակած ըլլալու պայմանաժամը երկու տարի ըլլայ, իսկ քուէարկութեան կատարեալ իրաւունքին համար հինգ տարի. 2. 1886էն առաջ Թրանսվալի մէջ բնակութիւն հաստատողները, երկու տարիէն ետքը վայելեն այդ իրաւունքը. 3. Հանքերու ժողովուրդը հիմակուանէն աւելի շատ թուով ներկայացուցիչ ունենայ Թրանսվալի Խորհրդարանին մէջ. 4. Երկրին ազգայնութիւնը ընդունելու պայմաններէն մէկը ըլլայ առնուազն 150 անգլ. ոսկիի արժէքով կալուած մը ունենալը, կամ բնակութեան սեփական տուն մը 150 ոսկի արժէքով և կամ գոնէ 200 ոսկիի չափ եկամուտ մը. 5. ազգայնութեան մէջ ընդունուիլ ուզողները ապացուցանեն թէ նախապէս իրենց բնակած երկրին մէջ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուած չեն. 6. Թրանսվալի ազգութիւնը ընդունելու ձեւակերպութիւնը յար եւ նման ըլլայ Օռանժի անկախ պետութեան մէջ գործադրուած դրութեան. 7. Թրանսվալի նախագահին ըլլալիք առաջարկութիւններէն առաջ Անգլիոյ կառավարութիւնը ընդունի իրաւարարութեան սկզբունքը՝ երկու երկիրներուն միջեւ ծագած վէճերուն համար։

Անգլիոյ ներկայացուցիչ Սըր Ալֆրէտ Միլնէր անբաւական գտեր է Նախագահ Քրիւկէրի առաջարկութիւնը՝ քուէարկութեան իրաւունքին համար։ Բանակցութիւնները յետոյ դադրեր են։ Նախագահ Քրիւկէր մտադիր է Անգլիոյ ներկայացուցիչին զանազան առաջարկութիւնները ներկայացնել Թրանսվալի Խորհըրդարանին, եթէ Անգլիոյ կառավարութիւնը նպաստաւոր որոշում մը տայ իրաւարարութեան խնդրին համար։

—Անգլիոյ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն հինգշաբթի օրը Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեց թէ դժբաղդաբար ստոյգ է որ Պլէօմֆօնթէյնի բանակցութիւնները աւարտած են առանց արդիւնքի և թէ այդ պատճառով նոր կացութիւն մը երեւան եկած է։ Նախարարը յարեց թէ Պ. Քրիւկէր մերժած է Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի առաջարկութիւնները և թէ նախագահին կողմէ եղած հակառաջարկներն ալ թէ՛ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի և թէ անգլիական կառավարութեան կողմէ անբաւական նկատուած են։ Պ. Չէմպըրլէն յարեց թէ տակաւին Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի տեղեկագիրը ստացած չըլլալով չի կրնար ըսել թէ Թրանսվալի կառավարութեան յայտարարութիւնները եղած հրատարակութեանց կը համապատասխանե՞ն թէ ոչ։ Նախարարը յարեց թէ Թրանսվալի խնդրին վերաբերեալ բոլոր թուղթերը պիտի հրատարակուին։

—Պլէօմֆօնթէյնէն կը հեռագրեն թէ իրազեկ շրջանակներու մէջ ոչ ոք կը կարծէ որ բանակցութիւններու վերսկսիլը կարելի ըլլայ։ Պ. Քրիւկէր բանակցութիւններէն դառնալու միջոցին ըսեր է բարձրաստիճան անձի մը. «Միլնէր շատ բան կը պահանջէ. չենք կրնար համաձայնիլ։»

ՓԻԼԻՓՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Օթիս զօրավարին պաշտօնական վերջին հեռագիրները շատ յուսահատական ցոյց կու տան ամերիկեան զինուորներուն վիճակը։ Սան Իզիտորոյի գրաւումէն ետքը զօրավար Լօութըն որոշեր է հարաւային կողմը երթալ, դէպ ի Լակունա լճակ և Թայթայի ու Քոքուեթայի դիրքերը գրաւել՝ Մօրունկ Թօբակզնին մէջ։ Զօրավարը Ֆինկի և Հուիթընի կիսաբաժիններուն միասին գործել տալով կ'ուզէր թէ Փիլիպպեանց զինուորները կռնակէն պիտի զարնէ և զանոնք գերի պիտի վարէ. բայց երկու կիսաբաժինները չկրցան միասին գործել և իրարմէ անջատ մնացին։ Փիլիպպեանցիները որոնք Անթիբոլոյի հովտին լեռներու մէջ ամրացած էին, յարձակեցան Ամերիկացիներուն վրայ, զանոնք նահանջելու պարտաւորեցին և թնդանօթներ ու ռազմամթերք գրաւեցին։ Ամերիկացի թնդանօթաձիգներն ալ չկրնալով ճահիճներուն մէջէն ազատել իրենց թնդանօթները, խորտակեցին զանոնք և այրեցին ռազմամթերքները։ Խուճապը այնչափ մեծ էր որ Փիլիպպեանց զինուորները կրցան անցնիլ Ամերիկացի կամաւորներու կարգերէն և կտրել հեռագրական թելերը՝ զանոնք զրկելով Մանիլայի հետ ո և է յարաբերութենէ։

—Այս մասին Փիլիպպեանց աղբիւրներէ կը հեռագրեն թէ ամերիկացի Լօութըն զօրավարը այն տեսակ պայմաններու մէջ նահանջեր է որ Ակուինալտօ եւ Լունա զօրավարները կրցեր են շատ մը ամերիկացիներ գերի բռնել և վերստին գրաւել այն բոլոր դիրքերը զորս դիտմամբ Ամերիկացիներուն ձեռքը թողած էին, զանոնք երկաթուղիի գիծերէն և ջրանցքներէն հեռու քշելու համար։ Նոյն աղբիւրէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ամերիկացիները Սան Ֆէրնանտոյէն ալ (Բամբանկոյի նահանգ) պիտի հեռանան։ Այս հաշուով Օթիս զօրավարը Մանիլայի մէջ փակուած է՝ ջլատուած զինուորներով և անձրեւներու եղանակը վերջանալէն՝ այսինքն հոկտեմբերէն առաջ բան մը ընելու անկարող վիճակի մէջ գտնուելով։ Օթիս զօրավարը սպանիացի նախկին կուսակալներու ընթացքին կը հետեւի՝ սպանիացի բարձրաստիճան կղերականներու և վանականներու նկատմամբ։ Զօրավարը գիտել կու տայ թէ Փիլիպպեանց բնիկները գլխաւորաբար սա պատճառին համար կ'ընդդիմանային սպանիական իշխանութեան թէ Մանիլի պաշտօնեաները կուրօրէն կը հնազանդին կղերականներուն։ Հիմա կ'երեւայ թէ Օթիս զօրավարն ալ կը գործէ միեւնոյն անձերու խորհուրդովը, զորս կ'ատեն Փիլիպպեանց բնիկները։

—Մանիլայէն հինգշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ Ակուինալտօ ընկերները ժողովը ցրուելով ինքզինքը դիկտատոր հռչակեր է։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ.—Բէքինէն անգլիական աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ տեղւոյն ռուսական դեսպանը քանի մը օր առաջ ծանուցեր է Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին թէ ռուս կառավարութիւնը տրամադիր է մինչեւ Բէքին երկաթուղի մը շինելու առաջարկութիւնը ետ առնել, եթէ Չին յանձն առնէ այդ տեսակ արտօնութիւն մը ո և է տէրութեան չտալ։ Ուրիշ հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ ռուս կառավարութիւնը ընդհակառակը հրահանգ տուեր է իր դեսպանին որ նոյն երկաթուղին շինելու արտօնութիւնը ձեռք անցընէ։ Չին որոշած է ազդու կերպով դէմ կենալ, բայց յայտնի չէ թէ վերջնական արդիւնքը ի՞նչ պիտի ըլլայ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին նախագահ Պ. Տէշանէլ կիրակի օրը սեղան մը տուեր է ի պատիւ դեսպանական մարմնին։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ արտաքին գործոց նախարարը Միւշիրիւտտէօվլէ Միրզա Մոհսին խան կիրակի օրը Բեդերպուրկ հասեր է։

ՌՈՒՍԻՈՅ Մարիա Ֆէօտորովնա մայր կայսրուհին յուլիս կէսին Օլկա մեծ դքսուհիին և Միխայիլ մեծ դուքսին հետ Գմունտէն պիտի երթայ այցելութիւն տալու Քէմպըրլէնտի դքսուհիին։ Կալլէսի իշխանուհին ալ նոյն միջոցին հոն պիտի ժամանէ և յետոյ երեք քոյրերը Քոբէնհակ երթալով այցելութիւն պիտի տան իրենց հօրը՝ Տանիմարքայի Թագաւորին։

ՍՊԱՆԻԱՅԻ ԳԵՐԻՆԵՐԸ.—Վալէնսիայի արքեպիսկոպոսարանին մէջ՝ Փիլիպպեանց ձեռքը գտնուած սպանիացի գերիներու ազատման վրայ խորհրդակցութիւն կատարուելով, հեռագիր մը ուղղուեր է խաղաղութեան դեսպանախորհուրդին, որպէս զի սպանիացի գերիներու ազատման գործին համար ալ որոշում մը տրուի։

ՕԴՈՒՆ ՏԱՔՈՒԹԻՒՆԸ.— Լոնտոնէն կը գրեն չորեքշաբթի օրուան թուականով թէ վերջին օրերու տաքութիւնը բացառական եղանակ է։ Արեւազարկէ քանի մը մահեր պատահեր են և անձնասպանութիւն մըն ալ գործուեր է։ Նոյն օրը Լոնտոնի փողոցներէն մէկուն մէջ գտեր են մարդ մը որ ածելիով կոկորդը կտրած ու անձնասպան եղած էր։ Վրան գտնուած թուղթ մը անցուած էր սա տողերով, «Այս աշխարհին մէջ շատ տաք կ'ընէ. անդիի աշխարհը պիտի երթամ զով օդ շնչելու համար»։ Հարաւային Ափրիկէէն տարուած սեւամորթ վայրենի մը արեւազարկէ կը տառապի և կեանքը վտանգի մէջ է։

—Նիւ Եորքի մէջ ալ այս տարուան տարօրինակ ձմեռուան փոխարէն սաստիկ տաք կ'ընէ։ Հիւանդանոցի կառքեր փողոցներէն արեւազարկէ բռնուածներ կը հաւաքեն. տեղ տեղ օգնութիւններ կազմակերպուած են։ Յանձնաժողով մը կազմուած է որ աղքատ թաղերը պտտելով կարօտեալներուն սառոյց կը բաժնէ ինչպէս ձմեռը ածուխ բաշխած էր։ Հրապարակային աղօթքներ կ'ըլլան անձրեւի համար։

ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ԵՐԻՑԱԳՈՅՆԸ է Վիէննայի Ֆրէմտէնպլաթ լրագրին մէկ խմբագիրը Պ. Րիթէր որ իննսունըհինգ տարեկան է։ Քանի մը օր առաջ անոր ծննդեան տարեդարձը տօնեցին։ Իր պաշտօնակիցները անոր գրասեղանը զարդարեցին ծաղիկներով։ Պ. Րիթէր ամէն օր խմբագրատուն կ'երթայ և թերթին առտուան ու իրիկուան թիւերուն համար մէյմէկ յօդուած կը գրէ։

ԾՈՎԱԿԱԼ ՍԹՐԻՏԼՈՎ, Միջերկրականի ռուսական նաւաբաժնին հրամանատարը, Աթէնքի քաղաքապետութեան Խորհուրդին որոշումով՝ Աթէնքի պատուակալ քաղաքացի անուանուեցաւ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Խարբերդի և Տիարպէքիրի նահանգաց դատական քննիչ անուանուեցաւ Էնկիւրիի և Գոնեայի նահանգաց դատական քննիչի օգնական Եօրտանաքի էֆ.։ Արղընիի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Սիւլէյմանիէի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Իսատ էֆ.։

—Բեդերպուրկի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար անուանուեցաւ Բարիզի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Մուզաֆիլ պէյ։

—Միւթէվէլլի ատեան տրուեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան օտար հաշուակալութեանց դիւանին տեսուչի օգնական Հիւսնի էֆ.ին։ Սանիէի ատեան՝ նոյն վերատեսչութեան արկղակալ Շիւքրի էֆ.ին։

—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Իզմիրի իտալական նախորդ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Պօթէզինիի որ նոյն պաշտօնով Թունուզ փոխադրուած է։ Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ դատական նախարարութեան դիւանատան տեսուչի օգնական Րիզա պէյի։ Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Բազարճըգի գայմագամ Հիլմի պէյի։ Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Ատարազարի թղթատարական ու հեռագրական կայանին տեսուչ Մէհմէտ Րաշիտ էֆ.ին։

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ինչպէս ծանուցինք, երէկ աւարտեցան։ Սկսած օրէն մինչեւ երէկ 12,179 տղաք թլփատուեցան, որոնց 1,841ը՝ Բարեգործական Պազարի շէնքին մէջ, 801ը՝ Եըլտըզի հիւանդանոցին մէջ, 4,015ը՝ Կիւմիւշ Սույի զօրանոցին մէջ, 671ը՝ տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ, 1,924ը՝ Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին մէջ և 2,927ը՝ Տարիւշշէֆագայի մէջ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Իգտամ կ'իմանայ թէ ձեռնհաս իշխանութիւնը տակաւին վերջնական որոշում մը չէ տուած քանի մը սեղանաւորներու կողմէ Անատօլուի երկաթուղիի մեծ գիծին համար եղած առաջարկութիւններուն նկատմամբ։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը ծանուցած է պէտք եղած տեղերը թէ երկաթուղիի այդ մեծ գիծին շինութեան համար ամէն դիւրութիւն ընծայուի և մինչեւ որ մենաշնորհի այդ գործը աւարտի, ուրիշ նեղ գիծով երկաթուղիներ շինելու համար խնդրուած արտօնութիւնները նկատողութեան չառնուին։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Կ. Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ մաքսանենգութիւնները բոլորովին արգիլելու և այդ մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար, կայս. Իրատէ մը հրամայած է մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնարանին մէջ յանձնաժողով մը կազմել որուն անդամակցին նաև արտաքին գործոց նախարարութենէն, քաղաքապետութենէն և ոստիկանութեան նախարարութենէն կարգուած պաշտօնեաներ։ Կայս. նոյն Իրատէին համաձայն, յանձնաժողովը սապէս կազմուած է. —Մաքսային վերատեսուչ Նազիֆ փաշա, օգնականը՝ Մէհմէտ Ալի պէյ, մաքսային Խորհուրդին նախագահ Րիզա պէյ, քննիչ մարմնին նախագահ Ազիզ պէյ, Ղալաթիոյ օտար ապրանքներու մաքսատան տեսուչ Ճէմալ պէյ, մէքթուպճի Շէվքէթ պէյ, հաշուակալ Ճէմալ պէյ, արտաքին գործոց նախարարութեան առեւտրական ճիւղին տեսուչ Նիքոլաքի էֆ., քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամ Մէհմէտ պէյ և Բերայի ոստիկաններու ժողովին նախագահ Մէհմէտ պէյ։ Յանձնաժողովը սկսած է իր խորհրդակցութիւններուն։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ երէկ այցելեց Եըլտըզի կայս. պալատան պարտէզները։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ փոն Պիպէրշթայն երէկ արձակուրդով Պերլին ուղեւորեցաւ Արեւելեան Շեմէնտէֆէրով։ Խարիճիէի արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյ և կայս. Թիկնապահ Թալաթ փաշա Սիրքէճիի կայարանը երթալով, յանուն Վեհ. Սուլթանին ողջ երթ մաղթեցին դեսպանին։ Նոյնպէս Բ. Դրան կողմէ ալ յատուկ պաշտօնեաներ նոյն կայարանը երթալով ողջերթ մաղթեցին Պարոն Մարշալի։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպան Պ. Բանսա Յունիս 15/27ին արձակուրդով Իտալիա պիտի ուղեւորի։ Դեսպանատան խորհրդական Կալլինա կոմսը, որ հիմա բացակայ կը գտնուի, քիչ օրէն Կ. Պոլիս պիտի դառնայ, դեսպանին բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն վարելու համար։

ՓԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Սիմոնաքի և Արսլան Թրէսքօ էֆ.ները ձեռնհաս իշխանութենէն մենաշնորհ ուզեցին Կ. Պոլսոյ մէջ փէսի գործարան մը հաստատելու համար։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ.—Ճէնովա ղրկուած Մէսուտիէ մարտանաւին նորոգութեանը համար Անսալտօ նաւագործարանին հետ կնքուած պայմանագրութիւնը բարձրագոյն վաւերացման արժանացած է և այս օրերս պիտի ստորագրուի։

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ առտու մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ, կ'ըսէ Մոնիթէօր, Բէլէնթիրէի (Աքլանիկ) հանքերուն տնօրէն Պ. Շըվալիէ աւազակներու կողմէ լեռը տարուեր է։ Սպասաւորը իր տէրը պաշտպանել ուզած ըլլալով սպաննուեր է։ Տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է աւազակները ձերբակալելու համար։

ՍՈՒՐԻԱՑԻՆԵՐՈՒ նորընտիր Պատրիարքը Պէրութէն ճամբայ ելած է մայրաքաղաքս գալու և իր հաւատարմական զգայմանց հաւաստիքը մատուցանելու համար յոտս կայս. Գահոյից։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվ երէկ առտու Օտեսայէն մայրաքաղաքս դարձաւ։ Կէս օրին կայս. Թիկնապահ Թալաթ փաշա և Խարիճիէի արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյ և ռուս դեսպանատան պաշտօնեաները շոգեմակոյկով Գավագ գացին ընդառաջ Պ. Զինովիէվի որ Պէօյիւքտէրէի ամարանոցը գնաց։ Նաւամատոյցին վրայ Սաատէտտին պէյ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին կողմէ բարի գալուստ մաղթեց դեսպանին։ Քիչ ետքը Պ. Զինովիէվ դեսպանատան պահականաւով Բերա իջաւ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Հինգշաբթի օրը Իզմիր ժամանեցին չորս հարիւր իսլամ գաղթականներ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանին մայրը՝ Քլէմանթին իշխանուհին՝ իր ծննդեան 83րդ տարեդարձին առթիւ հազար ֆր. նուիրեց Սոֆիայի բարձրագոյն վարժարանին աղքատ ուսանողներուն օգնող Ընկերութեան և նոյնչափ գումար մը՝ կարօտ ուսանողներու ձրի ուտեստ մատակարարող Ընկերութեան։

ՐԸՇՎԱՆ ՓԱՇԱ.— Սէրվէթ կ'իմանայ թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած է Քաղաքապետ Րըշվան փաշայի ամսաթոշակին վրայ տասը հազար ղրշ. աւելցնելով երեսունըհինգ հազար ղրշ.ի բարձրացնել։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Աղեքսանդրիայէն կը հեռագրեն թէ շաբաթ օրը ժանտախտէ նոր դէպք մը պատահեր է։ Առաջուան վարակուածներէն երկու հոգի մեռեր են կիրակի օրը։

—Օտար տէրութեանց Թանճէրի դեսպանները յանձնաժողով մը կազմեր են հսկելու համար այն միջոցներուն վրայ զորս Մարոքի կառավարութիւնը ձեռք առած է ժանտախտին դէմ։ Յանձնաժողովը որոշեր է տեւական կերպով գումարուիլ, որովհետեւ ամէն օր ուխտաւորներ կը հասնին հոն։

—Պասրայի մէջ ժանտախտէ բռնուած հիւանդը մեռեր է։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուած է դատական նախարարութեան կրօնական գործոց տեսուչ Զիվէր պէյի։

ՍԻՍԹՕՎԻ վաճառականները գումարում մը ունենալով որոշեր են պուլկար կառավարութեան երկու ու կէս միլիոն ֆր. փոխ տալ տարին հարիւրին վեց տոկոսով։ Այդ գումարը պիտի յատկանայ Սիսթովէն Կրատիչէ երկաթուղիի գիծ մը շինելու (88 քիլոմէթր) առանց պայմանի, այսինքն կառավարութիւնը ազատ ըլլայ ուզածին պէս գործածելու այդ գիծը։

ՔԱՐԻՒՂ.— Ռուսիոյ մէջ քարիւղի գինը բարձրացաւ։

ՇՔՈՏՐԱՅԻ նահանգին Իտարէի Ժողովը որոշեր է վերցնել ցորենի, գարիի և եգիպտացորենի արտածման արգելքը, որովհետեւ նահանգին հունձքերը մասամբ հասած ըլլալով՝ տեղական պէտքերը հոգացուած են։

ԲԱՐԻԶԻ մէջ ճարտարապետութիւն ուսած Սըրրի Փաշազատէ Վէհպի պէյ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ պաշտօնի կոչուած է։

ԹՈՒՐՔՕՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին հելլէն պատուիրակ Պ. Սթէֆանոս, որ հիմա Աթէնք կը գտնուի, Akropolis լրագրին թղթակցին հետ տեսակցելու միջոցին ըսեր է. «Անհիմն է լրագիրներուն այն լուրը թէ հելլէն կառավարութիւնը նոր տեղեկագիր մը պատրաստած ըլլայ Թուրքօհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան համար։ Օսմանեան պատուիրակներուն վերջին անգամ պատրաստած տեղեկագիրը կը քննուի ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ։ Կ. Պոլսոյ հելլէն դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը ծանոյց իր կառավարութեան թէ բանակցութիւնները պիտի շարունակուին։ Ես ալ մօտերս Կ. Պոլիս պիտի ուղեւորիմ։»

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ տեսչութիւնը հրահանգ ուզեր է կրթական Նախարարութենէն որ իբրեւ ունկնդիր իրաւագիտական վարժարան յաճախող ուսանողները ընդունուին կարգ փոխելու քննութիւններուն մէջ։ Նոյն Նախարարութիւնը նկատելով որ այլեւս ո և է անձ չի կրնար իբրեւ ունկնդիր իրաւագիտական վարժարանը դիմել և նկատելով որ եթէ ատոնք իբրեւ բուն իսկ վարժարանի աշակերտ կարգ փոխելու քննութեանց մէջ ընդունուին, վարժարանին մէջ տկար աշակերտներուն թիւը պիտի աւելնայ, ծանոյց թէ ասկէ վերջը մուտքի քննութեան մէջ չյաջողողները ո և է կերպով իրաւագիտական վարժարանը չընդունուին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու Ընկերութեան բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը անցեալ հինգշաբթի Վիէննայի մէջ գումարուեցաւ։ 1898ի գործառնութեանց տեղեկագիրը կարդացուեցաւ, ուր ըսուած է թէ Րումէլիի մէջ արմտիքներու բերքը գոհացուցիչ չըլլալուն համար թէեւ սպասուած արդիւնքը ձեռք բերուած չէ, սակայն ուղեւորներու և ուրիշ ապրանքներու փոխադրութենէն գոյացած հասոյթը լրացուցած է այդ պակասը։ Ուղեւորներու թիւին աւելնալն ալ սակացոյցին զեղչուելուն կը վերագրուի։ 1897ին փոխադրուած ուղեւորներու թիւն էր 3 միլիոն 498,000 մինչդեռ 1898ին 3,961,000 եղած է։ Ուղեւորներու փոխադրութենէն 1897ին 15,850,000 ֆր. հասոյթ գոյացած է և 1898ին 18,570,000։ 1897ին 190,810 թոնօ արմտիք փոխադրուած է և 1898ին՝ 148.727։ Առեւտրական ուրիշ ապրանքներու փոխադրութեանց հասոյթը 1897ին 28,688,000 ֆր. եղած է և 1898ին՝ 29,006,000։ 1898ին ընդհանուր հասոյթն է 11,862,342 ֆր. և ծախքը՝ 9,674,918 ֆր.։ Հետեւաբար 2,151,424 ֆր. շահ գոյացած է, այսինքն իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար 1,702 ֆր. 37 սանթիմ։ 1898ի համար որոշուած է հարիւրին չորս շահաբաժին վճարել։

ՉԷՇՄԷԻ բացերը հարիւր տարի առաջ ընկղմած ռուսական մարտանաւի մը մէջ խուզարկութիւն կատարող Հաճի Աբրաամ կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն ստացեր է Սինոպի կողմերն ալ խուզարկութիւն կատարելու։

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՆԵՐ.—Սուրիական Տրիպոլսոյ ճարտարապետ անուանուեցաւ Արշիպեղագոսի կղզիներու նահանգին ճարտարապետներէն Յովհաննէս էֆ.։ Շքոտրայի նահանգին առաջին ճարտարապետ անուանուեցաւ Գոսովայի նահանգին առաջին ճարտարապետ Խնտամեան էֆէնտի։

ՃԻՏՏԷԻ մաքսատան տեսուչ կարգուեցաւ Կրէտէի մաքսատան տեսուչ Շաքիր էֆ. փոխանակ Ճէլալ պէյի որ Այտընի նահանգին ելմտական տեսուչ կարգուած է։

ԿԻՊՐՈՍԷՆ կը գրեն թէ կղզիին հասոյթները հետզհետէ կ'աւելնան և առեւտուրն ալ մեծապէս կ'ընդարձակուի։ Կիպրոսի չոր պտուղներու վաճառականները, Գահիրէի ու Աղեքսանդրիոյ հրապարակներու մէջ ուրիշ վաճառականներու հետ կը մրցին եղեր։

ՏԷՐՔՈՍԻ ջուրի Ընկերութեան բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը անցեալ չորեքշաբթի գումարուեր է Բարիզի մէջ։ Վարչական Խորհուրդին բոլոր առաջարկութիւնները ընդունուեր և 1898ի հաշիւներն ալ վաւերացեր են։ Շահաբաժինը՝ 46 ղրուշ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի վճարուի։

ԵՂԻՐՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Աբրաամ անուն անձը որ անցեալները Բերայի Ֆէրիտիէ փողոցին մէջ տուն մը մտնելով գողութիւն ըրած էր։ Աբրաամ դատապարտուեցաւ երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ԿԷԼԻՊՈԼԻԷՆ կը գրեն թէ անցեալ օր փոթորիկի մը պահուն մակոյկ մը ընկղմելով տեղւոյն ամրոցներուն պաշտօնատան քարտուղարներէն Սափվէթ էֆ. ծովը ինկեր և հասած օգնութիւններով թէեւ ծովէն հանուեր ու դեղարան մը տարուեր է, սակայն եղած դարմաններուն հակառակ մեռեր է։

ԹԱԳՍԻՄԻ պարտէզին դրան առջեւ, կիրակի իրիկուն, անցորդ մը թեւովը զարնուեցաւ յղի կնոջ մը կուրծքին և խեղճ կինը քիչ ետքը մեռաւ։

ՊԱՅԸՆՏԸՐԻ մէջ (Այտըն) անցեալները երեք հովիւներ սպաննող արնախումները ձերբակալուեր և պատկանած դատարանին յանձնուեր են։

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՄԷՋ ԾՆՆԴԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ.—Վառնայէն երէկ Կ. Պոլիս եկած Պուլկարական շոգենաւին մէջ իսլամ կին մը աղջիկ զաւակ մը ծներ է։

ԲԱՐԱԶՔԷՕՐՐԻՒԻ կողմը, կիրակի գիշեր, չորս անդամէ բաղկացած ընտանիք մը ճերմակ պանիրէ թունաւորուեցաւ, բայց ժամանակին բժիշկ բերուելով ազատեցան։

ՌՕՏՕՍԹՕՅԷՆ կը հաղորդեն մեզ թէ տան շուն մը կատղած ըլլալով՝ հինգ հոգի խածեր է, 3 տղայ, 1 կին և 1 այր։ Շունը իսկոյն սատկեցուցեր են։ Խածնուած անձերը մայրաքաղաքս հասան այս առաւօտ, բժշկական վարժարանի Բաստէօռեան ճիւղին մէջ դարմանուելու համար։

Եթէ կուզէք
ԱՌՈՂՋ ՈՒ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻԼ
Կարդացէ՛ք
ՏՈՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս ուրիշ ազգերու հոգեւոր պետերը, մեր Ս. Պատրիարքն ալ՝ իր հետն ունենալով Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտին՝ երէկ կայս. պալատ երթալով ընդունեցաւ առաջին սենեկապետ Վսեմ. Հաճի Ալի պէյի կողմէ և խնդրեց իր շնորհակալութիւնը մատուցանել յառ. կայս. Գահոյից՝ ուրբաթ օրը տրուած կայսերական հացկերոյթին և յետոյ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած ունկնդրութեան համար։ Ի դարձին կայս. պալատէն, Ս. Պատրիարքը իր տանը մէջ աշխատեցաւ մինչեւ իրիկուն։

—Մխիթարեան միաբաններէն Հ. Պօղոս Վ. Գաֆթանեանի համար ծանուցուեցաւ թէ Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցութիւն մը ունեցած, և Ազգ. Պատրիարքարանն ու Մայր Եկեղեցին այցելած է։ Կը լսենք թէ յիշեալ վարդապետը փափաք յայտնած է քան հայ որբ տղոց դաստիարակութեան ինչպէս նաև բնակութեան, հագուստի ու սննդի հոգը ստանձնել քարերարի մը կողմէ։

—Քաղ. Ժողովի անդամ Վսեմ Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան երէկ գիշեր Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, կարեւոր խնդրի մը վրայ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Ամենապատուութեան հետ։

—Նպաստից Յանձնաժողովը այս առաւօտ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ. նորընտիր անդամ Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան ներկայ էր այս նիստին։

—Հայ Հռոմէական վարդապետներէն Հ. Վարդան Գարագաշեան այս առաւօտ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, ամուսնական խնդրի մը առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

—Խառն Ժողովը հրաւիրուած է գումարուիլ վաղը առաւօտ ժամ 2ին, Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Քաղաքական Ժողովի անդամ Իլիաս էֆէնտի Զայեան որ ուրբաթ օրը Նիկոմիդիա ուղեւորած էր, երէկ առաւօտ մեկներ է անկէ դէպի Արմաշ։ Զայեան էֆ. որ իր կատարելիք ուխտագնացութեանը առթիւ՝ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ պաշտօն ստանձնած էր քննութիւն մը կատարել Նիկոմիդիոյ առաջնորդական խնդրին վրայ, այնտեղ անցուցած երեք օրերու միջոցին ընդուներ է քաղաքին ծանօթ ազգայիններուն այցելութիւնները ինչպէս նաև լսեր է զանազան դասակարգերու գանգատները Առաջնորդարանի գործերուն ու դպրոցական անկեալ վիճակին վրայ։ Կրթական գործին նախանձախնդիր չորս երիտասարդներէ կազմուած պատգամաւորութիւն մը շաբաթ իրիկուն ներկայանալով Զայեան էֆ.ին, բազմաստորագիր հանրագիր մը յանձներ է որով կը խնդրուի քննել նաև սա պարագան թէ ինչո՞ւ համար ներկայ տարուոյ փետրվ. 21ին Առաջնորդին ու Թաղ. Խորհուրդին ներկայացուած հանրագրին վրայ որ և է կարգադրութիւն չէ եղած վարժարանները բարեկարգելու համար և թէ ո՞վ է արգելք եղողը։ Նիկոմիդիոյ ազգայինները անձկանօք կը սպասեն հիմայ Իլիաս էֆ ի Արմաշէ վերադարձին, որպէս զի ժամ առաջ ձեռնարկուի Գաւառ. Ժողովի ամբողջացման համար կատարուելիք ընտրութեան ու հիմը պիտի ըլլայ իրենց բաղձացած բարւոքումներուն ի մասին վիճակային ու կրթական գործերու։

—Նիկոմիդիոյ մեր թղթակիցը կը հաղորդէ մեզ նաեւ թէ այս կիրակի տեղի ունեցեր է Ասքանազեան Ընկերութեան նորընտիր Տնօրէն Խորհուրդին դիւանի ընտրութիւնը, որմէ ետքը հրաժարեալ պաշտօնէի վերաբերող գոյքերը յանձնուեր են նախորդին կողմէ։ Միայն դրամատան հաշիւն ու կարգադրութիւնները յառաջիկային թողուեր են, վասն զի ժամանակի պէտք կայ՝ գիրքերու ելեւմուտքի քննութիւնը կատարելու համար։ Աւասիկ յիշեալ Տնօրէն Խորհուրդին անդամներուն պաշտօնի բաշխումը. Տեարք՝ Գ. Բակլաճեան (Ա. ատենապետ), Ս. Երամեան (Բ. ատենապետ), Մ. Կոտաճեան (Ա. ատենադպիր), Ս. Կրալեան (Բ. ատենադպիր), Գ. Սարգիսեան (գանձապետ), Զ. Ազարեան (համարակալ), Յ. Տ. Արիստակէսեան (հաւաքչապետ) և Գ. Պագտասարեան (գրապետ)։

—Թիֆլիզէն մեզ կը հաղորդեն թէ ծանօթ ռուս հայագէտը՝ Բրոֆ. Ն. Մառ՝ որ անցեալ տարի Պոլիս այցելած էր, հրատարակեր է Վարդանի առակներուն ժողովածուն՝ զոր հայ լեզուի մագիստրոսութեան աստիճանը ստանալուն առթիւ պատրաստած է իբր թեզ։ 1200 մեծադիր էջերէ կազմուած հատոր մըն է գրուած ռուսերէն լեզուով և երեք մասի բաժնուած։ Գիտնական բրոֆէսէօրը իր այս աշխատութիւնը պատրաստած ատեն աչքի առջեւ ունեցեր է Վարդանի առակները պարունակող բոլոր ձեռագիրները։ Առաջին մասին մէջ, որ գիտական խղճամիտ ուսումնասիրութիւն մըն է, բրոֆէսէօրը խօսած է մասնաւորաբար միջին դարու հայ առակներուն վրայ և շատ մը հետաքրքրական դիտողութիւններու մէջ վեր հանած է նաեւ սա կէտը թէ Աղուէսագիրքին բնագիրը հայերէն եղած է և թէ նոյն գիրքին օտար լեզուով գտնուած օրինակները հայերէնէ թարգմանուած են։ Բրոֆէսէօրը այդ մասին մէջ կը յայտնէ նաեւ թէ բուն իսկ առակախօս Վարդանն է Վարդան Այգեկցին՝ որ ԺԳ. դարուն մէջ կ'ապրէր և որուն անունը անծանօթ կը մնար մինչեւ այսօր։ Երկրորդ և երրորդ մասերուն մէջ բրոֆէսէօրը կը զբաղի Վարդանի առակներուն այլ և այլ բնագիրներովը։

—Տոքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան շարունակելով իր կենսագրութեանց շարքը, Հանդէս ամսօրեայի յունիսի թիւին մէջ հրատարակած է բանաստեղծ բժիշկ Տոքթ. Գաբրիէլ փաշա Սեւեանի կենսագրութիւնը՝ պատկերովը մէկտեղ։

—Թիֆլիզի Հայոց Հրատարակչական Ընկերութիւնը 120 փոքրադիր երեսներէ բաղկացած հատորիկի մը մէջ ամփոփեր է Պուշկինի 30 մանր ոտանաւորներուն և մէկ քերթուածին թարգմանութիւնը, մեծանուն ռուս բանաստեղծին հարիւրամեայ յոբելեանին առթիւ որ տօնուեցաւ նախորդ շաբթու Ռուսիոյ ամէն կողմը, գրական հանդէսներով։ Ոտանաւորներուն մեծագոյն մասը թարգմանած է Ալեքսանդր Ծատուրեան։

—Բեդերսպուրկի կայսերական երաժշտական վարժարանի աշակերտներէն Պ. Ալեքսանդր Մանաջանեան և Պ. Տիգրան Նալբանդեան Կովկաս ուղեւորեր են՝ երաժշտական հանդէսներ կազմակերպելու։ Ասոնցմէ առաջինը պարիթօն է և երկրորդը՝ թենօռ։

—Տիկին Սիրանոյշ և Բագուի հայ դերասանական խումբը Կարսի մէջ երեք ներկայացում տալէ ետքը Ալեքսանդրապոլ ուղեւորեր են։

—Նիկոմիդիոյ Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնական նամակ մը ուղղած է մեզ՝ հերքելու համար Արեւելքի 4023 թիւին մէջ հրատարակուած թղթակցութեան այն մասը ուր ըսուած էր թէ եկեղեցպանը 10 տարիէ ի վեր հաշիւ չէ տուած և թէ յունիսի սկիզբը պիտի թողու իր պաշտօնը հաւանաբար 2000 2500 ոսկիի գումար մը մատուցանելով ազգին։ Թաղ. Խորհուրդը կը յայտարարէ թէ եկեղեցպանը՝ Թագւոր էֆ.՝ Նիկոմիդիոյ եկեղեցւոյ բանկալին ութնամեայ հաշիւը (1889 յունվար 1է մինչեւ 1896 դեկտեմբեր 31) ներկայացուցած է ժամանակին. այդ հաշուեցոյցը 31 օր եկեղեցւոյ բակը կախուած ըլլալով ի տես ժողովրդեան և ոչ ոք դիտողութիւն ըրած ըլլալով, վաւերացուած և պահուած է Առաջնորդարանի մէջ։ Թաղ. Խորհուրդը հարկ կը համարի նաև հաղորդել մեզ այդ ութնամեայ հաշուեցոյցին ելքի ու մուտքի մանրամասնութիւնները որոնց գումարը կը հասնի 313,562 ղրշ.ի։ Եկեղեցպանը պատրաստ է եղեր հիմակուան հաշիւներն ալ ներկայացնել ի պահանջել հարկին։

—Ռոտոսթոյէն մեզ գրուած նամակ մը կը հաղորդէ թէ քաղաքին ազգայիններէն Թէոփ էֆ. Համամճեան յանկարծամահ եղեր է անցեալ չորեքշաբթի գիշեր։ Ժամ 2½ին ատենները անհանգստութիւն մը զգալով, իր մօտերը բնակող բժիշկի մը տունը կը դիմէ. բայց հազիւ տանը սեմէն ներս ոտք կոխած էր, անկենդան գետին կը փռուի։ Հանգուցեալը ատաղձի վաճառական էր, բաւական հարուստ։

—Ռոպերթ Քոլէժի տարեկան նուագահանդէսին մէջ, որ շաբաթ օրը տեղի ունեցաւ ընտրեալ բազմութեան մը ներկայութեան, մեծագոյն մասը անգլիացիներ, յաջողութեան կարեւոր բաժին մը ունեցան վարժարանին հայ ուսանողներէն Պ.Պ.Ա. Փէնէրճեան, Ա. Կիւլպէնկեան և Յ. Շիշմանեան, որոնց առաջինը ջութակով ու վերջին երկուքը դաշնակի վրայ նուագեցին երաժշտական դժուարին ու գեղեցիկ հատուածներ։ Նոյնպէս Պ. Վ. Սրսէնեան՝ որ նուագեց ջութակով։ Բրոֆ. Միլինճէն ատենաբանութիւն մը արտասանելով շնորհակալութիւն յայտնեց հանդիսականներուն և շնորհաւորեց վարժարանին ուսուցիչ ջութակահար Պ. Եարուքին՝ իր աշակերտներուն ցոյց տուած կարողութեանը համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պարտ անձին կը համարի ներկայիւս խորին շնորհակալութիւն յայտնել առ Սկրտիչ էֆ. Թոգաթլեան՝ ճաշարանապետ Բերայի «Սպլանտիտ Քաֆէ»ի՝ որ իր ծանօթ մարդասիրութեամբը ինքնաբերաբար բարեհաճեցաւ սպասարկութեամբ հանդերձ ձրիապէս մատակարարել Հաստատութեանս հիմնարկութեան 67րդ տարեդարձի հանդէսին առթիւ պատրաստուած ճոխ սեղանն։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ազգ. Հիւանդանոցի

Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ — ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Յունիս 10ի թերթերէն)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Ռուս կառավարութիւնը (ինչպէս հեռագիրը ծանոյց) իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզեց Գերմանիոյ Պրէմ ազատ քաղաքին հետ, եօթը ամիս առաջ պատահած դէպքի մը հետեւանքով։ Ռուս քահանայ մը իբրեւ գող ամբաստանուելով բանտարկուած և յետոյ արձակուած էր։ Ռուս կառավարութիւնը կը պահանջէր յանցաւոր ոստիկաններուն պատժուիլը և հատուցում մը՝ անիրաւ կերպով ձերբակալուած քահանային համար։ Պրէմի կառավարութիւնը մերժած ըլլալով այս պահանջումը, ռուս կառավարութիւնը խզած է իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները։

ԱՆՅԱՅՏԱՑԱԾ ԴԵՍՊԱՆ ՄԸ. — Մ. Նահանգաց մէջ տակաւին լուր առած չեն թէ ի՛նչ եղած է Մատրիտի ամերիկեան նոր դեսպանը՝ Պ. Սթորըր, որ մինչեւ հիմա իր յանձնարարագիրները մատուցած ըլլալու էր Սպանիոյ խնամակալ-թագուհիին։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը հեռագրեր է Բարիզի ամերիկեան դեսպանատան որ քննութիւն մը կատարէ այդ անյայտացումին վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Խորհրդարանին ելմտացոյցի յանձնաժողովը ընդունեց 200,000 մարքի վարկ մը՝ հարաւային Բեւեռ ղրկուելիք արշաւախումբի մը ծախքին համար։ Նոյնպէս ընդունեց 359,000 մարքի յաւելուածական վարկ մը՝ Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին մասնակցութեանը համար։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐՈՒՄ. — Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին առաջարկութիւն մը ներկայացուեցաւ՝ ընդհանուր ներում շնորհելու Տրէյֆիւսի խնդրին առթիւ գործուած ոճիրներուն և յանցանքներուն համար։

ԱԼԱՍՔԱՅԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ. — Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը իրաւախոհութեամբ կարգադրելու վրայ է Ալասքայի սահմանագլուխին խնդիրը։ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը անցեալ չորեքշաբթի երկար տեսակցութիւն մը ունեցեր է Լորտ Սոլզպըրիի հետ։ Իրազեկ ակումբներու մէջ կ'ըսուի թէ Ալասքայի սահմանագլուխին համար կատարուած բանակցութիւնները բաւական յառաջացած են։

ՕՐԼԷԱՆԻ ԴՈՒՔՍԸ. — Հռոմէն շաբաթ օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Օրլէանի դուքսը որուն համար ըսուեցաւ թէ գաղտնի կերպով Բարիզ մտած է, այս միջոցիս Սիկիլիայի իր ագարակը կը գտնուի։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿԷՆ կը հեռագրեն թէ Քէու-Լունկի մօտ նիզակով զինուած չինացի զինուորներ անգլիացի զինուորի մը վրայ յարձակելով վիրաւորեր են։ Անգլիացի հրամանատարը պատուիրեր է իր զինուորներուն որ առանձին դուրս չելլեն քաղաքէն։

ՊՈՄՊԷՅԷՆ կը հեռագրեն թէ անցեալները Հնդկաստանի մէջ ծագած սաստիկ փոթորիկ մը հեռագրական բոլոր գիծերը քանդեր է։ Հնդկաստանի արեւելեան ծովեզերքին և Պիրմանիոյ մէջ վնասները շատ մեծ են։

ՈՍԿԻ ՓՆՏՌՈՂՆԵՐԸ. — Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Քլոնտայքի ոսկեհանքերը ուղեւորող երկու հարիւր հոգիէն 75ը զանազան հիւանդութեանց զոհ գացեր, տասը՝ սառեր և մնացածն ալ անօթութենէ մեռեր և կամ անձնասպան եղեր են։

ԻՏԱԼԻՈՅ ծովային Նախարարութիւնը առաջին կարգի վեց յածաւորակ շինելու համար պայմանագրութիւն կնքած է Իտալիոյ նաւագործարաններուն հետ։ Այդ յածաւորակները երկու տարիէն պիտի շինուին և ժամը 22 մղոն արագութիւն պիտի ունենան։ Ասոնցմէ զատ հին ձեւ մարտանաւերը պիտի վերանորոգուին։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԿՈՒՄ

ՏԻՒՊՈՒԻԻ ԴԱՀԼԻՃԻՆ

ԲԱՐԻԶ, 12 Յունիս.— Երեսփոխանական Ժողովին այսօրուան նիստը բացուելուն պէս, ատենապետ Պ. Տէշանէլ իմացուց ժողովականներուն՝ թէ Սէնի երեսփոխան Պ. Վայեանի կողմէ (ընկերվարական) հարցապնդման խնդրանք մը ընդունած է՝ Լօնշանի ձիարշաւին միջադէպերուն և ոստիկանութեան բռնած բուռն ընթացքին վրայ։

Նախարարապետ Պ. Շառլ Տիւփիւի սրահ մտնելէն անմիջապէս ետքը, Պ. Վայեան բեմը ելաւ և Օթէօյլի ձիարշաւին առթիւ կառավարութեան անփութութիւնը յայտնելէ ետքը, ամբաստանեց Պ. Տիւփիւի՝ Օթէօյլի ձիարշաւին առթիւ չափազանց խիստ հրամաններ տուած ըլլալուն համար ոստիկանութեան՝ որ բռնութեան անլուր միջոցներ ձեռք առած էր հանդարտ քաղաքացիներու դէմ։ Ատենաբանը Խորհրդարանէն խնդրեց պարսաւանքի քուէ տալ նախարարութեան։

Պ. Տիւփիւի պաշտպանեց ոստիկանութիւնը և ջանաց արդարացնել այն միջոցները՝ որոնք անդորրութեան ու Հանրապետութեան Նախագահին ապահովութիւնը պահպանելու համար որոշուած էին, ըսաւ։ Յետոյ պարզ օրակարգը պահանջեց։

Քուէարկութիւնը կատարուեցաւ և օրակարգը մերժուեցաւ 173ի դէմ 321 քուէով։ Նախարարութիւնը անմիջապէս հրաժարեցաւ։

— Նախարարութեան անկումին վրայ, ընդհանուրին կարծիքը սա է թէ կացութեան այս դժուարին վիճակին մէջ դահլիճը ինքզինքը բաւական ուժով չէր զգար ու միտք չունէր աւելի երկար ատեն իշխանութեան վրայ մնալու։ Մինչեւ հիմա դեռ չի գիտցուիր թէ Հանրապետութեան նախագահը որո՛ւ պիտի յանձնէ նոր նախարարութեան կազմութիւնը։ Պ. Պ. Պուրժուայի և Գոխսոնի անունները կը տրուին ու կը կարծուի թէ արմատական նախարարութիւն մը պիտի յաջորդէ Պ. Տիւփիւի դահլիճին։

ԲԱՐԻԶ 12 Յունիս. — Նիւ Եորքէն և Լիվրբուլէն հասած հեռագիրներ զգալի բարձրացում մը կը նշանակեն ցորենի գինին վրայ։ Նիւ Եորքի մէջ վերջին գինն է 81 18 և Լիվրբուլի մէջ 6/0/3/8։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	18
Ամէնէն բարձր գին	»	25	20
Ամէնէն վար գին	»	25	16
Րումէլիի Երկթ. զոյ.	Ֆր.	130	12
Ամէնէն բարձր գին	»	130	25
Ամէնէն վար գին	»	128	50

ԲԱՑՈՒՄ 1 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	25	17
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	129	87
Օսմանիյէ		420	—
Ռէժի		312	
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ Օթոմ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Օ. Ո.	5	09
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		685	—
» ժուիսանս		250	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Ջէրքոսի ջուրի ընկ.	»	305	—
Քարաքի Կ. Պոլսոյ	»	480	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Թոյ էմբէրիալ	»	90	15
Քրիմից	»	61	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Մէթալիք	»	66	20
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	30
» » » չէք	»	110	20
Բարիզ » »	Ֆր.	22	97½
» » » չէք	»	22	85
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիօր.	19	88

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէռի Ա.	Օ. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	—
» » » Գ.	»	27	25
» » » Դ. բաց.	»	23	—
» » » Դ. զոց.	»	23	06
Փոխառութիւն Գասապա	»	84	
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	75
Այտընի երկաթուղի	»	11	—
Եգիպտական Միացեալ	»	105	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ		108	62
Հելլենական 5 %	»	44	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	50	50
Ռանթ » 4 %	»	86	—
Բուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	25	—
» Նոր » 6 % 1892	»	24	
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	415
Դրամազեղչ	»	2	—

ԲԱՐԻԶ, 12 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	23	30
» » » Դ. զոց.	»	23	30
» » » Բ.	»	47	—
» » » Գ.	»	27	40
Օսմանիէ	»	420	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	131	25
Օսմ. Ռէժի	»	312	—
Օսմ. Կայս Պանքա	»	588	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	109	17
Քրէտի Լիոնէ	»	871	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	96	55
Սպանիական արտաքին	»	65	85
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Յունիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	113	75
Րումէլիի երկաթուղի	»	131	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	310

ՎԻԵՆՆԱ, 12 Յունիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Րումէլիի երկաթուղի	»	64	80
Օսմ. Ռէժի	»	143	50

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

1 Յունիս 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 757.
Ջերմաչափ 15.
Օդը ամպոտ։
Կէս օր. — Ժամը 4.22։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	19
Սելանիկ	—	19
Իզմիր	—	17
Հալէպ	—	—
Էսկիշէհիր	—	—
Պրուսա	—	17
Արտանէկէլ	1	—
Բեդերապուրկ	—	8
Մոսկուա	—	4
Բարիզ	—	13
Վիեննա	—	10
Օտեսա	—	18
Սոֆիա	—	11
Աթէնք	—	22

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Քիչ մը ալեկոծուած։

Պայպըլ Հաուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ.րդ երեսը։

ՈՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սեմոն էֆ. Քայսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Թահթապուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852ին
Կեդրոնական դրասենեակ ընկերութեան Անգլիա «Լանքաշըր Ինշուրանս Պուիլտինկս Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթըր։
Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ, կարասիք, վաճառականական ապրանք, եւն, եւն, ամենանպաստաւոր պայմաններով և սակերով։
ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները զորս կ'ընծայէ կեանքեր ապահովագրել ուզողներուն։
ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ
Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեան։
Մեն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՖՈՆՏ ՍԵԼԻԵՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Բիւյիւք Թիւնէլ Խան, Ղալաթիա
7—104

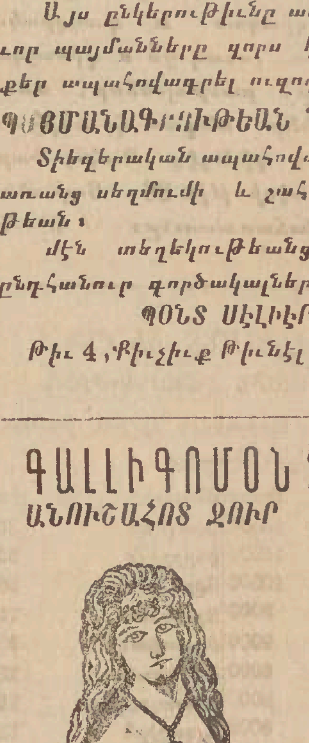

ԳԱԼԼԻԳՈՄՈՆ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՈՒՐ
Մազերը, մօրուքը և պեխերը ներկելու և պահպանելու յատուկ քիմիական մազի ջուր։ Վեհ. Սուլթանի տոքթորներէն Տոքթ. Սինկրոս էֆ.ի և քաղաքային բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն քիմիագէտ Ձէլալէտտին Եօվսէֆ էֆ.ի ընկերակցութեամբ պատրաստուած

Մեր հրապարակին վրայ ծախուած բոլոր ներկերուն մէջ ամէնէն յաջողը և ամէնէն դիւրին գործածուողն է։

Մազերուն կու տայ փայլուն և բնական գոյն, առանց մորթը արատելու։ Գործածման եղանակը և միւս մանրամասնութիւնները բացատրուած են տուփերուն հետ գտնուող յայտագրին մէջ։

Ընդհ. Ներկայացուցիչ և մթերապահ բոլոր Թուրքիոյ և օտար երկիրներու համար, Պ. Թ. Սթավրաքի, սափրիչ, Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 158 Սիթէ տ'Ալէփի քով։

Պոլսոյ կողմը մեծ մասնաճիւղ, Մահմուտ փաշա, 131 թիւ, Արամ Սողանճեանի մազի ներկի վաճառատունը։

Կը ծախուի Բերա, Պօն-Մարշէ վաճառատան մէջ, ինչպէս նաեւ Իգիտոր, և Ֆիկարոյի սափրիչի խանութները։ Ղալաթիա, Գարաքէօյի պողոտային դիմաց, Պ. Տամանտիտիսի անուշահոտութեանց վաճառատունը։ Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու Իքի Գաբուլը դեղարանը, Պալըք Բաբաթօբուլոսի երաժշտական գործիքներու վաճառատունը. Ֆըրնտըքլը, Պ. Թէոտորիտիսի դեղարանը. Պէշիկթաշ Ջինճիրլի դեղարանը. Գատըգէօյ Իլիա սափրիչի խանութը. Սկիւտար գլխաւոր դեղարաններուն մէջ։ 146 52—52

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ՕԳՈՒՏԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 18[illegible]
Պարոնայք [illegible]
[illegible]
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (9)

«ՔԱՕՍ»

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՆՈՐ ՎԷՊԸ

Դ.

Այսպէս Միքայէլ հօրը թողած ժառանգութեան իրաւունքներէն կամաւ ձեռքերը լուացած, ծանօթներու շրջանակէն ու ընկերական յարաբերութիւններէ հեռանալով կը քաշուի բոլորովին՝ եղբօրը նաւթահանքերուն մէջ՝ ուր դարձեալ քիչ ժամանակէն նաւթային եռուն գործունէութիւնները միացող աւերակներու տակէն երեւան ելած էին։ Բայց եթէ Միքայէլին վրայ ամէնէն աւելի զարմանալի երեւոյթ մը կար հիմակ՝ այդ ալ շարունակ խոյս տալն էր Շուշանիկէն։ Եւ Շուշանիկ չէր կրնար ինքն իրեն որոշ բացատրութիւն մը տալ թէ ի՛նչ կը նշանակէր Միքայէլի այս փոփոխութիւնն ու «անտարբերութիւն»ը, երբ անիկա դեռ քանի մը օր առաջ առիթներ կը ստեղծէր զինքը տեսնելու, ո՛չ միայն տեսնելու հապա նաեւ փոխադարձ սէր հայցելու։ Իրողութիւնը սա էր որ, արդէն հրդեհին յաջորդ օրէն սկսեալ, Շուշանիկին սիրտին ու զգացումներուն մէջ տեսակ մը անհանգստութիւն ինկած էր, և երբ օր մը կը զրկուէր Միքայէլը տեսնելու հաճոյքէն, իր աչքերը անձկանօք զայն կը փնտռէին։ Բայց իսկապէս, անիկա ինչո՞ւ կը փախչի իրմէ, չըլլայ թէ արհամարհելու կարգը անոր եկած է...։ Մտածում որ Շուշանիկին մէջ հետզհետէ աւելի տանջող կասկածներու մարմին կու տար։ Շուշանիկ այլեւս առանց ինքնախաբէութեան բացարձակապէս կը զգայ որ Միքայէլին սիրոյ նետը բռնած է իր սրտին մէջ, ու աւելի խոր՝ քան Սմբատինը։ Բայց Միքայէլին հանդիպելու, տեսնելու ու հետը խօսելու համար որոնած առիթները արդիւնք մը չէին տար, և երկար ատեն ի զուր կ'անցնէին։ Վերջապէս օր մը սակայն, նաւթահանքերուն շուրջը իրարու կը հանդիպին։

Երկուքն ալ առանց որ և է խուսափողական ձեւակերպութեան՝ իրարու կը մօտենան։ Միքայէլ իր հիւանդ ձեռքը, որ դեռ սպիտակ վիրակապով մը փաթթուած էր, կ'երկարէ Շուշանիկին։ Երկուքին ալ այս առաջին սրտագին ձեռքի սեղմումը, իրենց ամբողջ երակներուն մէջ հեշտագին ջերմութեան բուռն հոսանք մը կը ծաւալէ անմիջապէս, և կուրծքերնուն տակ առաջ կը բերէ ամուր բաբախումներ, որոնք կարծէք իրենց շունչը կը կտրէին։

—«Ներեցէ՛ք պարոն Ալիմեան, կ'արտասանէ վերջապէս Շուշանիկ՝ շփոթուած ու բուռն յուզումէն դողդղացող ձայնով մը, մինչեւ այս օր ես դեռ չեմ յայտնել ձեզ շնորհակալութիւն։

—«Ինչո՞ւ համար։

—«Եւ դուք դեռ հարցնո՞ւմ էք...

—«Օրիորդ, ես ոչ ոքի չեմ ազատել... բացի՝ ... դուցէ մի մարդուց։

—«Ո՞վ է այդ մարդը։

—«Ե՛ս»։

Ու այս կարճ խօսակցութենէն յետոյ, երկուքին մէջ փոխադարձ ձգտումը աւելի բորբոքած ու բռնկած, անոնք ոչ միայն չեն կրնար իրարմէ բաժնուիլ ու հեռանալ, այլ նաեւ քով քովի կը յառաջանան, և ինքնաբերաբար՝ իրենց վրայ նայող անհամեստ նայուածքներէն հեռու։ Շուշանիկ մերթ կ'երազէ, և մերթ իրականութեան գալով կը զգայ որ ամբողջ մարմինը հաճելի դող մը պատած է, ու հակառակ իր բուռն ցանկութեան դեռ չի համարձակիր նայուածքը բարձրացնել և ուղղել ուղղակի Միքայէլի աչքերուն մէջ՝ որ սիրային անկեղ հրովը կը վառէր։ Շուշանիկի տժգոյն այտերը ծիածանի վարդագոյն երանգ մը ստացած են։ Միքայէլ հեշտագին կը մարմրի։ Երկուքն ալ երջանկութեան անհուն ովկիանոսին մէջ կը լողան, զգալով իրարու մերձաւորութիւնը։ Ու լուսինը կը բարձրանայ երկնակամարին վրայ, և սիրատարփիկ լուսոյ հոսանքներով կը պարուրէ այդ անզոյգ զոյգը, որոնք արդէն իրենց սիրոյ առաջին անարատ հաճոյքներու քաղցրագոյն պտուղովը զմայլած ու զգլխած են։

Վայրկեան մը ետքը անոնք իրարմէ կը բաժնուէին ակամայ։ Միքայէլ ուրախ ու երջանիկ իր գործին գլուխը կ'երթար, իսկ Շուշանիկ տուն, ուր մօրը վզին փաթթուած, իր սիրտը ողողող զգացումները դուրս կու տար անզուսպ, երջանկութենէն երախայի մը նման լալով։

—«Մայրիկ, ես բաղդաւոր եմ։ Մայրիկ, ես առաջ անբաղդ էի, բայց այժմ բաղդաւոր եմ։»

Հա՞րկ է աւելցնել թէ, երկար միջոց չանցած, այս երկու սիրողները իրարու կը միանային Աստուծոյ սեղանին առջեւ։

Միքայէլ Շուշանիկի հետ ամուսնանալով պաշտօնապէս ալ տէր կը դառնար իր հօրը թողած ժառանգութեան հաւասար բաժնի իրաւունքին։

Իսկ Սմբատ, որուն ապերջանկութիւնը Միքայէլի երջանկութեան հանդէպ աւելի դառնապէս շեշտուած էր, առանց եղբօրը նախանձի աչքով նայելու, ինքնիրեն կը մտածէր ու կը հառաչէր թէ «Նա բաղդաւորուեց, իսկ ես միշտ կը մնամ անբաղդ...»։

Ամփոփեց
Բագու — Ս. Մ. Ծ.

ՎԵՐՋ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ՌՕՍԻԱ—ԱՐԿԱԾ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նորութիւն մը Թուրքիոյ մէջ

Կեանքին մէջ մէկ անգամ վճարելի փոքր գումարով մը, կարելի է ապահովագրուիլ Շոգենաւի, Երկաթուղիի, Թրամվէյի (թէ՛ ձիաքարշ, թէ ելեկտրաշարժ և թէ շոգեշարժ Թրամվէյի) և Թիւնէլի ամէն արկածներու դէմ։

Ի դէպ մահուան ապահովագրուողն ամբողջ գումարը կ'առնէ։ Եթէ խեղանդամ մնայ, ցկեանս թոշակ մը կ'առնէ։ Եւ եթէ ժամանակաւոր վնաս միայն կրած ըլլայ, մինչեւ 200 օրուան դրամական հատուցում մը կը ստանայ։

200 Փր.ի վճարմամբ միանգամ ընդ միշտ ապահովագրութիւն՝ 25 հազար Փր.ի համար։

Միանգամ ընդ միշտ վճարելի այս 200 Փր.ը կարելի է եռամսեայ վճարումով ալ կարգադրել։

ՌՕՍԻԱՅԻ պահեստն է 93 միլիոն ֆրանք։

Այսօր 365,139 հոգի ապահովագրուած են «ՌՕՍԻԱ»յի մօտ, 719,920,000 Փր.ի դրամագլուխով, Արկածի դէմ։

ՌՕՍԻԱ վճարած է 8,000,000 Փր. միմիայն այս Արկածի գլխէն։

Քարափ Ղալաթիոյ

ՊԱՅՊԼ ՀԱՈՒՍԻ

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հոգեւոր երգեր Հանըերձ եղանակօf, Հայատառ Թուրքերէն։ 214 էջ։ Կը պարունակէ իբր 270 եղանակներ և 313 հոգեւոր երգեր։ Գործը բոլորովին նոր չէ, այլ հին երգարանի մը նոր հրատարակութիւնը՝ վերաքննուած և բարեփոխուած, նաեւ ճոխացուած իբր 62 նոր երգերու և 70 նոր եղանակներով յաւելմամբ։ Մասնաւորապէս յանձնարարելի է Թրքախօս Հայոց, նաեւ այն ամէնուն որոնք Թուրքերէն կը կարդան և համ կ'առնեն Թուրքերէն հոգեւոր երգերէ։ Բոլոր երգերը յօրինուած են Աւետ. սկզբունքներու և վարդապետութիւններու համաձայն և կրնան հոգեւորապէս օգտակար ըլլալ Հայ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն անխտիր։ Գին 10 դահեկան։

Նոյն գիրքը առանց եղանակի և մանրագիր, գրպանի համար, էջ 344, գին 5 դահեկան։

Նոյնին խոշորագիրը դարձեալ առանց եղանակի, մամլոյ տակ, ի մօտոյ վաճառելի, գին 6 դահեկան։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ցինճանճըլար Եօգուշու։ 173

Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ եղանակին համեմատ անգղիական և գաղղիական գործարաններու լաւագոյն և դիմացկուն քումթիմցուներ, բանթօլօններ, տեսակ տեսակ շայագներ. անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահճէ-Գարու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 38, Յովհաննէս Կիւմիւշեանի վաճառատունը։ 48—70

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Ամերիկայի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրջինիան	10500	Ցալմիան	3500
Առմէնեան	10500	Էմիրբչեան	3500
Քէսդրիան	10500	Ալրժ.[illegible]	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրեան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Գօռճեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անատոլեան	2500
Գռոմոնեան	8000	Ալցաշեան	2500
Սիբերեան	8000	Լէսպեան	2000
Ցալէրնեան	3700	Մինեօ	900
Վալօնեան	3700	Օրօրգօ	800
Ցալմինեան	3700	Լիսպոն	800
Ծապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՑՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1

Ղալաթիա

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.
ELBERFELD (Allemagne)

Somatose

ՍՈՄԱԹՕԶ

Անհամ փոշի | Միսին սննդական տարրերը միայն կը պարունակէ

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Տկար անձերու, տխեղծ մանուկներու, հիւծախտի, այլեւայլ ստամոքսային հիւանդութիւններու, ծննդական վիճակի, տղոց ողնաթեքութեան, հիւանդութենէ ապաքինածներու

եւ մանաւանդ

ՔԼՕՐՕԶԻ ՀԱՄԱՐ

Սոմաթօզը, առանց բացառութեան ախորժակ կը բանայ

4 շաբթուան մէջ 8 լիպր կ'աւելցնէ մարմնի ծանրութիւնը

Սոմաթօզը պէտք է ծախուի իրեն յատուկ պահարանով, 25, 50 և 100 կրամնոց տուփերու մէջ

320

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ։ Կեդրոնատեղի Ժօն Քէնէթէլ, Պոլիս 16—52

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

[illegible] ԳԻԱՄՊՈՒ[illegible]

CH^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

Լ՚ՍՆԻՔՈՒԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Փ. Փ. Կոմս Էտմոն Զիշի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռօտոլֆ Հօհօս, Փոխ-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօհօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գուստաւ Նաքօ, » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր

Փ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	27 000 000
Պահեստի դրամ	»	52 002 500
Տարեկան հասոյթ	»	70 339 912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագինով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱԲՐԻԷԼ ԱԼԻՔՍԱՆՏՐԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ—Գափու, Անամնիտխան. 20 21 22

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՆ Ն. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

[illegible]

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

[illegible]

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1089	Դոմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէբբօ	2607	Դոնկօ	2906	Գուիտօ	1695	Մարէնկօ	2278	Սաֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Դրաքօ	825	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիոսդօ	2377	[illegible]	4811	Հիտալկօ	1531	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	[illegible]	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սալէրնօ	1200
Գորոտինօ	1264	[illegible]	2383	Հօրատիօ	3690	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասօ	1328
Գրալօ	1076	[illegible]	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Գրիւնօ	841	[illegible]	504	Ինկօ	2854	Նէրօ	1088	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	[illegible]	2491	Իտահօ	3540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնտարիօ	4036	Թօրպինտօ	487
Գալիպսօ	1837	Էրատօ	1481	Քիէսօ	1058	Օրլանտօ	1555	Ուրպինօ	2492
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	854	Գոլբինօ	2307	Բալէրմօ	1697	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆլօրէնսա	1822	Լոլօ	1750	Բօլօ	516	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2728	Ֆլամինկօ	848	Լէօ	1058	Բլատօ	2229	Վօլթուրնօ	2896
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչէսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1893	Եէլտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3080	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1900
Գոլորատօ	4235	Կիտանօ	1243	Լօրէնզօ	2191	Ռոմէօ	1789		

Մոռէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 12ին (Ն. Տ.)։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Գիւլլիւք Միւլք խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 1 13 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 2 14 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 3 15 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ 3 15 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 4 16 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 78

ՔիՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Բոթնիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Ատլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2346
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սքիթիա	4557	Թրինիդատ	1899
Ալճէրօ	3143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Գամբանիա	12952
Մէրպաուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Կաթալոնիա	4845		

Ալէբբօ շոգենաւը, նաւապետ Հուիթըն, յունիս 2/14ին Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալութեան

Thomas C. Joly

Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

Արտօնատէր ՉԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (44)

ԼՈՒԻ ՊՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բ. ՄԱՍ

ԾՈՎԱՀԷՆՆԵՐ

Կատարեալ մարդորսութիւն մը կը սկսէր. վերջը պիտի հասկնանք թէ ինչո՛ւ համար։

Ստահակը կը վազէր խենթի մը պէս, ազատելու բնաւ յոյս չունենալով։

Ցանկարծ, ընդարձակ բացատանի մէջ մտաւ ուր ամէնէն տարօրինակ տեսարաններէն մէկը պարզուեցաւ իր աչքերուն։

Խումբ մը մարդիկ՝ որոնց մէջ ամէն ազգէ ներկայացուցիչ մը գտնել դժուար պիտի չըլլար, դանակներ ձեռքերնին և բոլորովին արիւնով ներկուած, կը պտտային կը խնդային, մինչդեռ ահագին շուներ կատաղութեամբ ինկած էին աղիքներու, և՝ մարմնի ուրիշ մնացորդներու վրայ, զորս կը լափէին ոռնալով։

Մորթուած կովեր քիչ մը անդին դիզուած էին իրարու վրայ. մարդիկը վայրկեանը մէյ մը ուրիշներ ալ կը մորթէին խոշոր տապարներու միջոցաւ, որոնց գործածութեան մէջ մեծ վարժութիւն մը ունենալնին յայտնի կ'երեւար։

Ֆարիքէ ուրախ էր։

Սպանդարան մըն էր գտածը և ատկէ աւելի ուրախացուցիչ պարագայ մը անկարելի էր երեւակայել իրեն համար, քանի որ ստամոքսը բոլորովին պարապ էր երկար ժամերէ ի վեր։

Ու միշտ կատակելու սովորութենէն չհրաժարելով, ներս մտաւ և շիտակ գնաց խոշոր մարդու մը քով՝ որ ամէնուն վարպետը կ'երեւար, և որ հանդարտօրէն ծխափող մը կը քաշէր։

—Ինչ կ'ուզէք, հարցուց մարդուկը կոշտ կերպով։

—Բիֆթէք մը, պատասխանեց ստահակը, կատարեալ պաղարիւնութեամբ։

—Ի՞նչ է ատ։

—Բիֆթէք մը, ի՛նչ պիտի ըլլայ որ. չի՞ գտնուիր բիֆթէք մը։

Մարդը սակայն կ'երեւայ թէ շատ դէշ տրամադրութիւններու մէջ կը գտնուէր, որովհետեւ ստահակին խօսքերուն վրայ սպառնալից կերպով մը խարազանը ցուցուց, ձեռքովն ալ նշան ընելով որ դուրս ելլէ։

Ֆարիքէ գործին կնճռոտիլը գուշակեց, ու կրկնել չտուաւ հրամանը։

Բայց այն վայրկեանին ուր սպանդանոցէն դուրս պիտի ելլէր, զինքը հետապնդող երեք մարդիկը տեսաւ՝ որոնք ներս կը մտնէին շունին հետ։

—Օ՛հ, աս էր պակաս, բացագանչեց խեղճը։

Նորեկները վերջին աստիճան կատղած կ'երեւային։

Բայց ստահակը տեսնելով, չկրցան զսպել ուրախութեան աղաղակ մը։

Յետոյ սպանդանոցի վարպետին հետ բուռն խօսակցութեան մը բռնուեցան սպաներէն լեզուով։

—Թնդանօթին ձայները չլսեցի՞ք, կ'ըսէր նորեկներէն մէկը։

—Այո՛, լսեցի։

—Գերեվաճառը եկած է և մեզի իմաց կու տար թէ փախստականներ կային նաւէն. փախչողը ապահովաբար աս տղան է և անշուշտ Ֆլաքսան մեզի առատ պարգեւ մը պիտի տայ, եթէ երբեք զայն իրեն յանձնելու ըլլանք։

—Բ՛րր, ըսաւ Ֆարիքէ ինքնիրեն, գործս դէշ է, օձիքնիս ձեռք տուինք. այս մարդիկը Ֆլաքսանը կը ճանչնան կոր։ Աս է եղեր ուրեմն զիս հալածելնուն պատճառը, մինչդեռ ես կը կարծէի թէ շունը սպաննելուս համար էր։

Այդ միջոցին, սպանդանոցին բոլոր գործաւորները դադրեցուցած էին իրենց աշխատութիւնները և եկած միւս մարդիկներուն միացած էին։

Յայտնի էր որ անոնցմէ իւրաքանչիւրը կ'ուզէր մասնակցիլ ձերբակալութեան և այդպէսով իր բաժինը ունենալ տրուելիք վարձատրութեան մէջ։

Նախաձեռնութիւնը խափշիկ մը ունեցաւ, բայց հազիւ ձեռքը ստահակին ուսին դրած էր՝ երբ անիկա անոր ճիշդ փորին տուաւ այն սքանչելի կիցերէն մէկը՝ որոնց ունեցած յաճախակի արդիւնքները տեսանք արդէն պատմութեան ընթացքին մէջ։

Խափշիկը գնաց գլորեցաւ երեք քայլ անդին գտնուող աղիքներու կոյտի մը վրայ։

Ահագին խնդուքով մը ողջունուեցաւ այդ անկումը. բոլոր գործաւորները կը խնդային։

Խափշիկը ոտքի ելաւ ակռաները կճրտելով, բայց առած դասէն խրատուած, այս անգամ բաւականէն աւելի զգուշաւորութեամբ մօտեցաւ ստահակին՝ չինացիի մը ընկերակցութեամբ։

—Վա՛յ անպիտան, բացագանչեց Ֆարիքէ՝ չինացին տեսնելով. այս երկնայի՞նն ալ գործի խառնուեցաւ. եկուր նայիմ մարդուկս, եկուր որ դուն ալ քու բաժինդ առնես։

Ու ֆի՛ք, ֆլա՛ք, երկու փառաւոր ապտակ իջեցուց խեղճին դեղին այտերուն՝ կոտրուող սկաւառակի մը ձայնը հանելով։

Յետոյ անոր մազի հիւսկէնը ձեռք ձգելով, այնպէս մը քաշեց՝ որ գանկին մորթին հետ մէկտեղ փրթաւ խեղճ մարդուն այդ ցեղային որոշիչ յատկանիշը։

Խափշիկը՝ այս աստիճան համարձակութիւն տեսնելով, վախցաւ առաջանալու։

Բոլոր գործաւորներն ալ միեւնոյն մտածումով տեղերնին գամուած էին։

Ստահակը առիթը չփախցուց, ու բովանդակ ուժովը դէպ ի դուռը նետուեցաւ։

Զօրս մարդիկ՝ որոնք անցքը կը պահպանէին, գետին գլորեցան վայրկենապէս։

Ճիչեր, աղաղակներ ու ոռնումներ յաջորդեցին իրարու։

—Հիժօ տը Բէռռօ։

—Քառաեօ։

—Հորրորօզօ Միւչաչօ։

—Պէրրաքօ։

Ու բոլոր մարդիկը ստահակին վրայ խոյանալու պատրաստուեցան։

—Ա՛հ, վատե՛ր կը պոռար տղան, երկու հարիւր հոգի մէկ տղու մը դէ՛մ...։ Ինչ որ ալ ըլլայ, չպիտի կրնաք գլուխ բռնել, անպիտաննե՛ր։

Բայց այն վայրկեանին ուր դռնէն դուրս պիտի ելլէր, լազզօ (*) մը կաշկանդեց զայն։

Ու խեղճը դեռ զարմանքէն չսթափած քաշկռտուեցաւ մինչեւ գործաւորներուն գտնուած տեղը։

Ազատում չի կար այս անգամ։

Խափշիկը՝ ահագին դանակ մը բռնած անոր վրայ խոյացաւ պարզապէս սպաննելու դիտաւորութեամբ, մինչդեռ չինացին որ վերջին աստիճան կատղած էր՝ մանաւանդ զգացած ցաւէն՝ ինքն ալ իր կարգին տաքցուած երկաթով մը առաջ կ'անցնէր իր երկրին մէջ սովորութիւն դարձած կերպով մը ստահակէն վրէժը լուծելու. կ'ուզէր այրել անոր ոտքերը։

Բայց այն վայրկեանին ուր խափշիկին ձեռքի դանակը Ֆարիքէի վրայ պիտի իջնէր, պայթում մը լսուեցաւ։

Խափշիկին գանկը ջախջախուած էր րէվոլվէրի հարուածէ մը։

Եւ հարուածը արձակողն էր բարձրահասակ ու քաջ երեւոյթով ձիաւոր մը՝ որ դռնէն ներս մտնելով շիտակ ստահակին գտնուած տեղը վազցուց ձին։

(Շարունակելի)

(*) Լազզօն չուան մըն է՝ ծայրը լայն հանգոյցով մը զոր Քուպայի և Ամերիկայի մարդիկը շատ լաւ գիտեն գործածել։ Հանգոյցը բաց՝ կը նետեն իրենց հետապնդած մարդուն կամ կենդանիին վրայ և այն աստիճան վարպետութեամբ՝ որ հանգոյցը անպատճառ անոնց մէկ տեղին կ'անցնի. յետոյ կը քաշեն չուանը ու մարդը կամ անասունը լաւ մը կը կաշկանդեն՝ անոր փախուստը արգիլելով։